

екодія

ВІДНОВЛЮВАНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ
ВЖЕ ТУТ: ЩО ДУМАЮТЬ УКРАЇНЦІ ПРО
ЗЕЛЕНЕ МАЙБУТНЄ У ВЛАСНИХ
ДОМОГОСПОДАРСТВАХ?

Метою цього дослідження полягає у визначенні настроїв українців щодо ролі відновлюваних джерел енергії, зокрема розвитку розподіленої генерації, у процесі повоєнного відновлення та забезпечення енергетичної безпеки та свободи України.

Ця публікація створена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю ГО «Екодія» і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.

Фінансується
Європейським Союзом

Соціологічне дослідження та текст підготовлено дослідницями
ТОВ «ІНФО САПІЄНС ІНТЕРНЕТІВ»: **Анастасія Шуренкова**

Загальна редакція: **Ганна Рутковська, Костянтин Криницький**

Коректорка: **Мирослава Косар**

Верстка та інфографіки: **Ольга Павленко**

Відновлювані джерела енергії вже тут: що думають українці про зелене майбутнє у власних домогосподарствах? - За ред. Рутковської Г., Криницького К. Центр екологічних ініціатив «Екодія», 2022, 43 с. Цей документ дозволено копіювати з некомерційною метою без спеціального дозволу ГО «Центр екологічних ініціатив «Екодія», однак посилання на джерело інформації є обов'язковим.

Замовник: ГО «Центр екологічних ініціатив «Екодія». Розповсюджується безкоштовно

ЗМІСТ

Вступ	4
Резюме	5
Методологія	8
Результати дослідження	9
Ставлення населення України до відновлюваних джерел енергії	9
Ставлення населення України до малої генерації відновлюваних джерел енергії	19
Встановлення та використання малої генерації відновлюваних джерел енергії	24
Використання потужностей ВДЕ під час відсутності електропостачання	33
Висновки	38
Додаток. Демографічні параметри вибірки	40

ВСТУП

У 2022 році в зв'язку з російським повномасштабним вторгненням, атаками на енергетичну інфраструктуру, атомним тероризмом енергетична безпека населення України є ключовим пріоритетом. Наразі формування післявоєнного відновлення в процесі обговорення на міжнародному та державному рівнях.

Так, відповідно до Плану відновлення України, представленого в липні 2022 року, у наступні десять років передбачається помірний розвиток відновлюваних джерел енергії (далі — ВДЕ) — встановлення додаткових 5-10 ГВт «зелених» потужностей. Значне збільшення електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, потрібно для зеленої трансформації країни та відмови від викопного палива. Створення нових механізмів гарантування інвестицій у сектор є важливою передумовою. Варто зазначити, що в Плані відбудови України подальше функціонування локальної децентралізованої ВДЕ-генерації в громадах та механізму її підтримки на рівні держави не є пріоритетним напрямом. Ба більше, розвиток ВДЕ має достатньо фрагментований характер у плані післявоєнної енергетичної системи. Соціальна складова, яка передбачає, що власниками зеленого переходу є безпосередньо населення відповідно до 4-го енергетичного пакету ЄС, відсутня у Плані відновлення.

Саме тому команда «Екодії» ініціювала проведення соціологічного дослідження з метою вивчення поточних настроїв населення України до питань розвитку відновлюваних джерел енергії у секторі електроенергії, та частково тепlopостачання з урахуванням реалій повномасштабного вторгнення. Дослідження проведено в дев'яти областях України: Івано-Франківській, Тернопільській, Чернігівській, Київській, Сумській, Дніпропетровській, Одеській, Миколаївській та Черкаській на основі кількісного методу (телефонні інтерв'ю). Оскільки мета дослідження полягала у вивченні настроїв населення в різних регіонах України, вибірка областей зроблена на основі географічних критеріїв. Головна мета дослідження — дізнатись ставлення населення щодо розвитку ВДЕ, а саме встановлення малої генерації в домогосподарствах.

Команда «Екодії» проаналізувала результати дослідження та прописала свої тези у «Висновках». Результати можуть стати в нагоді представникам органів державної та місцевої влади, експертам, громадським організаціям для розуміння ставлення населення України до питань відновлюваних джерел енергії, задля проведення цільових інформаційних кампаній, а також адресування необхідних політичних та законодавчих змін.

Важливо зазначити, що надалі в звіті «населення України», «українське суспільство» визначається як генеральна сукупність дев'яти областей, де було проведено соціологічне дослідження. У нас немає підстав стверджувати, що населення інших областей категорично переконані у зворотному. Однак стверджувати, що простежуються аналогічні настрої підстав немає.

РЕЗЮМЕ

Ставлення населення України до відновлюваних джерел енергії

Найявний певний розрив між знаннями про технології ВДЕ та знаннями про тлумачення цих назв. Так, з аббревіатурою ВДЕ або навіть її тлумаченням «*відновлювані джерела енергії*» респонденти погано ознайомлені: понад половина опитаних (54%) зізналися, що вперше чують це словосполучення. Осердям знанням про ВДЕ в спільнотах є молодь, зокрема студентство.

Утім, якщо окреслювати конкретні типи технологій ВДЕ, респонденти демонструють значно вищу обізнаність. Так, 95% населення бодай чули про сонячні панелі, а 88% респондентів щонайменше чули про котельні/котли на альтернативному паливі. Про малі вітроустановки знають 80%, а про теплові насоси — 67%.

Якщо взяти до уваги респондентів, які хоча б чули про ВДЕ або конкретні технології, їхня частка становитиме 98% вибірки, то населення України можна вважати обізнаним бодай мінімально.

Загальне ставлення до ВДЕ (не лише до малої генерації) в Україні позитивне: 78% ставляться дуже позитивно або радше позитивно. Респондентам запропоували оцінити наскільки вони погоджуються з чотирьох твердженнями про ВДЕ. З усіма твердженнями погоджується більшість опитаних:

- *«Україна має достатньо ресурсів для розвитку відновлюваних джерел енергії» (89%);*
- *«Українська енергетика має максимально перейти на використання відновлюваних джерел енергії» (88%);*
- *«Україні варто максимально скоротити використання викопного палива (вугілля, нафти і природного газу) та збільшити виробництво електроенергії з відновлюваних джерел енергії» (84%);*
- *«Україні варто відмовитись від будівництва нових атомних енергоблоків та поступово закрити атомні електростанції» (60%).*

Ставлення населення України до малої генерації відновлюваних джерел енергії

Ставлення до ВДЕ малої генерації позитивніше, ніж до ВДЕ загалом: 50% населення ставляться дуже позитивно, а 34% — радше позитивно, тобто загальний показник позитивного ставлення становить 84%. Ступінь згоди щодо низки тверджень про ВДЕ малої генерації також на дуже високому рівні:

- *«Встановлення ВДЕ-електростанції у власному домогосподарстві збільшить надійність власного енергопостачання» (92%);*
- *«Встановлення ВДЕ-електростанції в домогосподарстві допоможе знизити платежі за електроенергію» (89%);*
- *«Розвиток малої ВДЕ-генерації в Україні може посилити енергонезалежність держави» (86%);*
- *«Розвиток малої ВДЕ-генерації в Україні може посилити енергонезалежність моєї громади» (86%).*

Встановлення та використання малої генерації відновлюваних джерел енергії

Передумовою можливості встановити ВДЕ у домогосподарстві є наявність інформації про те, як це зробити. На думку респондентів, ситуація з інформуванням є не найкращою: лише 15% вважають, що інформація широкодоступна та її достатньо. Орієнтовна більшість (44%) вважають, що інформація є, але вона не є широкодоступною, тобто треба знати де і як її знайти.

Про перспективу встановлення ВДЕ-електростанції або системи тепlopостачання у власному домогосподарстві більшість опитаних (57%) зазначили, що «ще не думали про це» або «ні». Ще 26% і 29% респондентів думають про можливість встановлення систем опалення або ВДЕ-електростанцій. Частки тих, хто уже встановив ці системи, становлять відповідно 7% і 2% по вибірці.

Частка респондентів, які прихильно ставляться до ідеї встановлення систем ВДЕ в домогосподарстві (тобто тих, хто не обрав відповіді «ні», «не думали про це» або «важко сказати») становить 42%. За умови надання компенсації частка українців, які готові розглядати ідею встановлення ВДЕ в домогосподарстві, зростає до 69% (адже серед тих, хто ще не встановив ВДЕ, частка тих, хто готовий подумати про цей варіант за умов наявності механізмів часткової компенсації вартості встановлення систем ВДЕ грошима або обладнанням, становить 63%).

Серед типів ВДЕ-електростанції або систем тепlopостачання безперечним лідером є сонячні панелі. Саме цей тип ВДЕ-електростанцій хотіли б мати в домогосподарстві більшість респондентів.

Серед причин небажання встановлювати системи ВДЕ в домогосподарстві очікуваним лідером є дорожнеча. Особливо це стосується сонячних панелей. До нього апелює 35% тих, хто не хоче встановлювати ці системи. Серед причин небажання встановлювати системи опалення (як котлів на альтернативному паливі, так і теплових насосів), окрім дорожнечі, часто наводиться як аргумент небажання щось міняти в системі опалення. До того ж, значна кількість респондентів вказує, що вони мало знають про технологію теплових насосів.

Найчастіше від малих вітроустановок відмовляються мешканці багатоквартирних будинків, адже не вбачають можливості скористатися цією технологією.

Приклад використання ВДЕ в громадах респонденти найчастіше можуть отримати в інших домогосподарствах, адже найчастіше саме там встановлено системи ВДЕ. Про це стверджує приблизно кожен третій респондент. На громадських або комерційних об'єктах системи ВДЕ встановлено значно рідше.

Використання потужностей ВДЕ під час відсутності електропостачання

Показники наявності і частоти епізодів відсутності електропостачання дуже сильно різняться у різних областях, тож аналізувати показники по вибірці беззмисовно.

Найменше потерпали від відсутності електропостачання мешканці Івано-Франківської, Тернопільської і Одеської областей: від початку широкомасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року вони стикалися здебільшого з одиничними епізодами тривалістю до 3 годин,

а значна частина населення цих областей (46%, 38% та 34% відповідно) не стикалася з відключенням електроенергії зовсім.

Серед мешканців прикордонних областей (Чернігівської і Сумської), навпаки, стикнулися з відключеннями електроенергії майже усі респонденти. Так, лише 9% і 8% відповідно заявили про відсутність цих епізодів. Ба більше, саме в цих областях значна частина епізодів відсутності електропостачання тривала понад добу.

Значна кількість респондентів перечікувала період відсутності електропостачання, не користуючись електроприладами й джерелами електропостачання. Особливо ця поведінка притаманна мешканцям Тернопільської області, у яких відключення електроенергії були одиничні й короткострокові. Але навіть серед мешканців Сумської, Миколаївської та Чернігівської областей, які потерпали від відсутності електроенергії найбільше, частка відповідей «не користувалися ніякими джерелами електроенергії» становить 60%, 61% та 59% відповідно.

Системи ВДЕ не сприймаються українцями як аварійне джерело електропостачання на випадок відключення електроенергії — лише 2% респондентів згадали, що вони користувалися електроенергією, яку дають ВДЕ-електростанції. Серед джерел електропостачання у випадку відключення електроенергії на першому місці акумулятори і повербанки, на другому – ліхтарі. Бензинові або дизельні генератори найбільш поширені в Київській області, — ними користувалися 35% респондентів. Варто зазначити, що для решти областей рівень користування генераторами значно нижчий і не перевищує 15%.

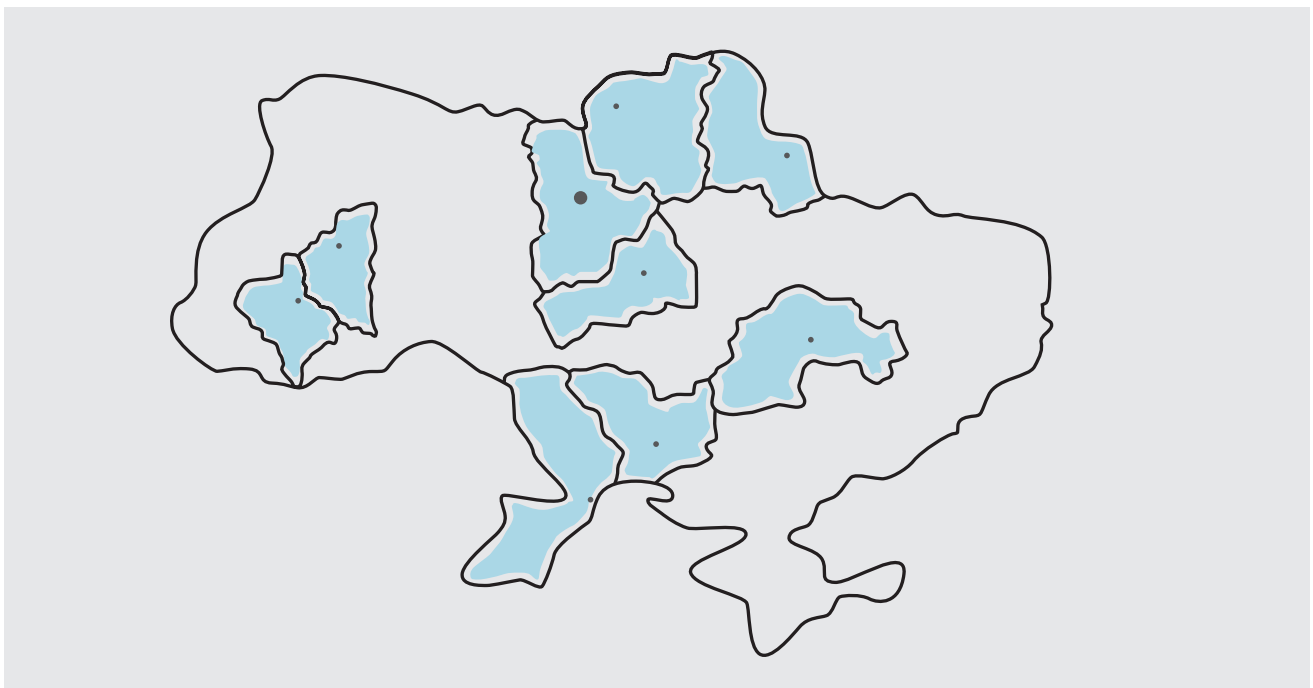
МЕТОДОЛОГІЯ

У межах дослідження було проведено національне репрезентативне опитування цільової аудиторії. Усього відбулося 936 телефонних інтерв'ю з цільовою аудиторією, а саме з дорослими мешканцями різних областей України (щонайменше 100 інтерв'ю в кожній області):

- Івано-Франківська (102 інтерв'ю);
- Тернопільська (105 інтерв'ю);
- Чернігівська (105 інтерв'ю);
- Київська (105 інтерв'ю);
- Сумська (102 інтерв'ю);
- Дніпропетровська (103 інтерв'ю);
- Одеська (108 інтерв'ю);
- Миколаївська (103 інтерв'ю);
- Черкаська (103 інтерв'ю).

Вибірка — диспропорційна, випадкова, дзвінки на випадково згенеровані номери мобільних телефонів. Для аналізу по вибірці дані переважили з урахуванням чисельності населення в цільових областях згідно з даними Державної служби статистики України станом на січень 2022 року.

Опитування проводилося за допомогою **комп'ютеризованих телефонних інтерв'ю**. Опитування проведено **у вересні 2022 року**.

1 Не включаючи мешканців міста Київ

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

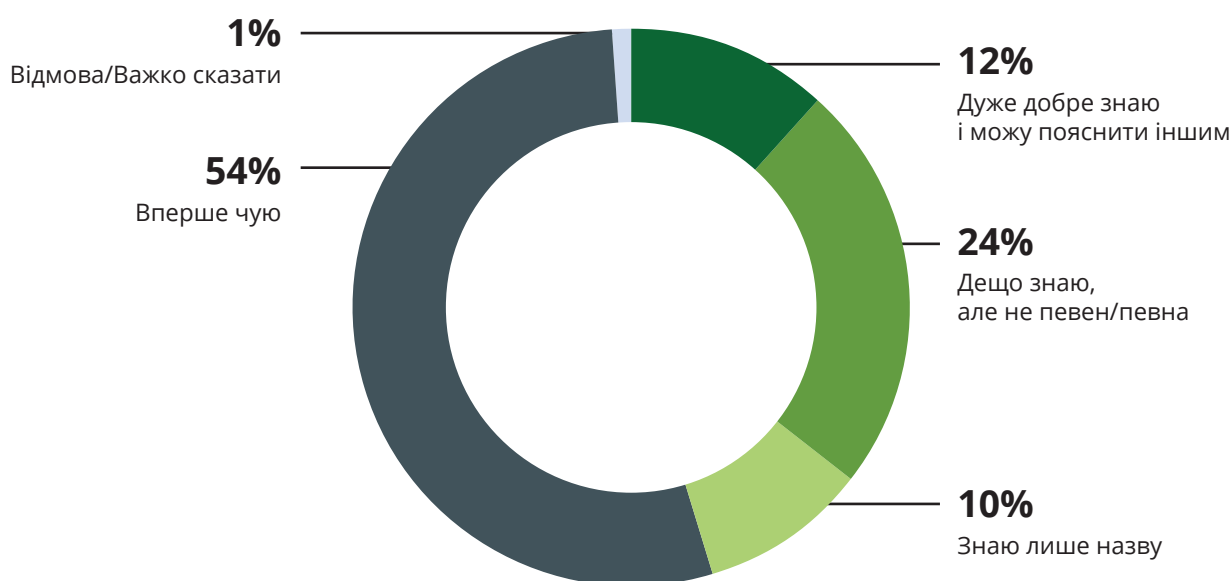
Ставлення населення України до відновлюваних джерел енергії

З аббревіатурою ВДЕ або навіть її тлумаченням «*відновлювані джерела енергії*» респонденти погано ознайомлені (рис. 1). Понад половина опитаних (54%) зізналися, що вперше чують це словосполучення. Майже кожен четвертий респондент (24%) дещо знає, але вагається щодо правильності своїх знань. Лише 12% знають про ВДЕ настільки добре, що можуть пояснити іншим.

Рисунок 1. Наскільки ви ознайомлені з принципом роботи ВДЕ?

Знання принципів роботи ВДЕ

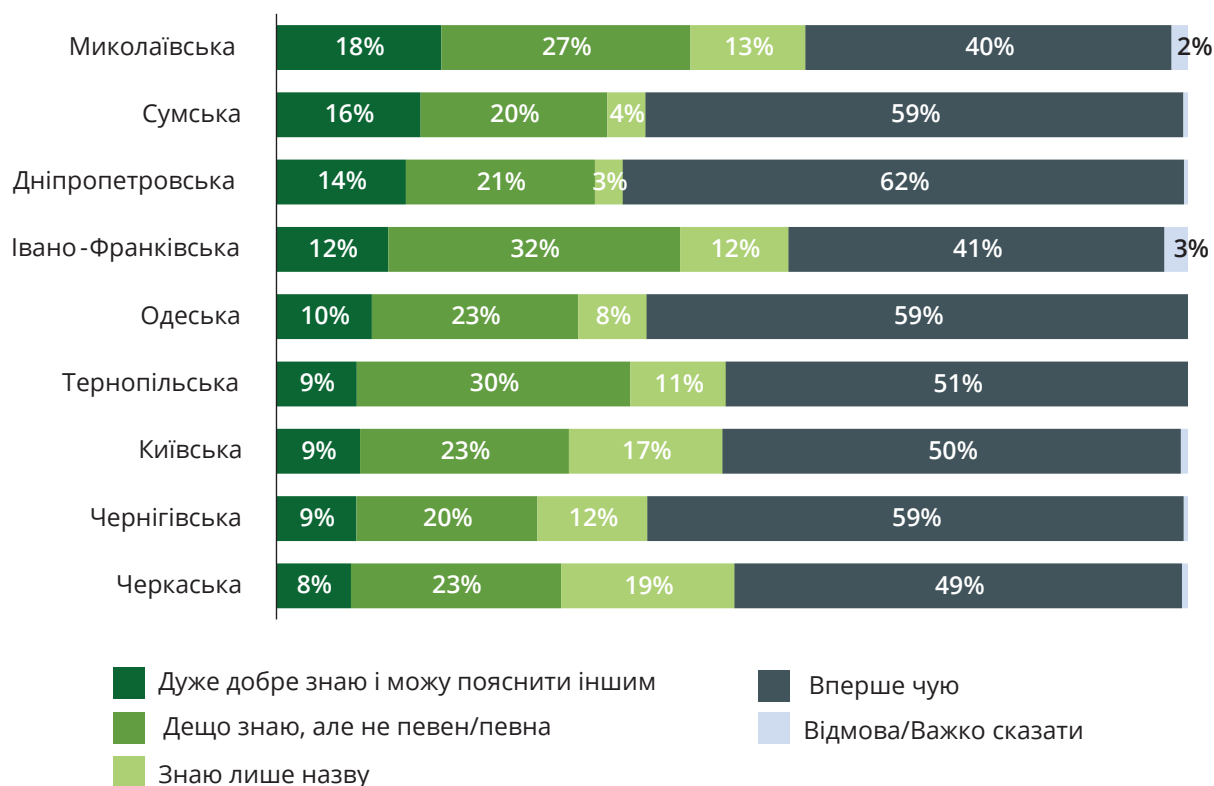
Найнижчий рівень знань зафіксовано в Сумській, Дніпропетровській, Одеській та Чернігівській областях: частка тих, хто вперше почув словосполучення «відновлювальні джерела енергії» під час опитування, становить майже 60% (рис. 2).

Утім, водночас в Сумській і Дніпропетровській областях один з найвищих показників «дуже добре знаю і можу пояснити іншим» — цей варіант обрали 16% і 14% мешканців цих областей відповідно.

Найкраща обізнаність у Миколаївській області: найбільша частка тих, хто «Дуже добре знає...» (18%) і водночас найнижча частка тих, хто «Вперше чує» (40%).

Рисунок 2. Наскільки ви ознайомлені з принципом роботи ВДЕ? [за областями]

Знання принципів роботи ВДЕ

Рівень обізнаності також різниться за статтю (Таблиця 1): частка тих, хто «Вперше чує» серед чоловіків і жінок становить 48% і 59% відповідно. Якість знань різниться ще більше: частка тих, хто «Дуже добре знає...» серед чоловіків і жінок становить відповідно 19% і 6% (різниця втричі!).

Таблиця 1. Наскільки ви ознайомлені з принципом роботи ВДЕ? [за статтю та віком]

	Усього	Чоловіки	Жінки	18-24 років	25-34 років	35-44 років	45-54 років	55-65 років	Старше 65 років
дуже добре знаю і можу пояснити іншим	12%	19%	6%	29%	10%	11%	14%	10%	8%
дещо знаю, але не певен/певна	24%	24%	24%	17%	26%	24%	25%	26%	21%
знаю лише назву	10%	9%	11%	17%	8%	11%	9%	9%	8%
вперше чую	54%	48%	59%	36%	56%	53%	51%	53%	63%
Відмова/важко сказати	1%	1%	1%	0%	0%	1%	1%	1%	1%

Основний драйвер знання про ВДЕ у спільнотах – це молодь: серед респондентів 18-24 років частка тих, хто добре обізнаний, становить 29%, а серед студентства – сягає 64%!

Під час розробки, наприклад, комунікаційних кампаній, вживати термін «відновлювані джерела енергії» варто лише у матеріалах, спрямованих на молодіжну аудиторію. Для решти населення варто наводити конкретні типи технологій ВДЕ, які вони знають набагато краще (рис. 3).

Основний драйвер знання про ВДЕ у спільнотах – це молодь: серед респондентів 18-24 років частка тих, хто добре обізнаний, становить 29%, а серед студентства – сягає 64%!

Так, 95% населення бодай чули про сонячні панелі, а 28% знають про них дуже добре. Сонячні панелі – лідер за рівнем знання серед решти технологій ВДЕ.

На другому місці котельні/котли на альтернативному паливі. Про них щонайменше чули 88% респондентів (частка тих, хто добре обізнаний, становить 27%).

Про малі вітроустановки знають менше: 80% хоча б чули про них, а лише 11% добре обізнані.

Технологія теплових насосів замикає рейтинг зі загальним показником знання, який сягає 67%, і часткою добре обізнаних, що становить 8%.

Рисунок 3. Наскільки ви ознайомлені з технологіями ВДЕ?

Знання технологій малої генерації

% респондентів, які дуже добре знають чи дещо знають

Серед цільових областей найвищий рівень обізнаності про сонячні панелі й котли на альтернативному паливі зафіксовано в Черкаській області: 92% і 84% добре або дещо обізнані про ці дві технології відповідно (рис. 4).

Зауважимо, в Черкаській області мешканці знають про технології, але не знають їхню узагальнювальну назву: область посідає останнє місце за рівнем знання про ВДЕ.

Про малі вітроустановки найкраще обізнані мешканці Миколаївської області (69% добре або дещо знають). Про теплові насоси найкраще обізнані мешканці Тернопільської (52%), а також Івано-Франківської та Миколаївської областей (по 50% добре або дещо знають).

Найнижчий рівень знання усіх технологій зафіксовано в Дніпропетровській області.

Рисунок 4. Наскільки ви ознайомлені з технологіями ВДЕ? [за областями]

Знання технологій малої генерації,

% респондентів, які дуже добре знають чи дещо знають

	Сонячні панелі	Котельні/котли з використанням альтернативних видів палив з біомаси	Малі вітроустановки	Теплові насоси
Черкаська	92%	84%	59%	49%
Миколаївська	89%	76%	69%	50%
Сумська	88%	82%	56%	45%
Івано-Франківська	85%	74%	57%	50%
Тернопільська	85%	80%	64%	52%
Чернігівська	82%	73%	57%	46%
Київська	78%	70%	50%	41%
Одеська	72%	66%	56%	48%
Дніпропетровська	69%	67%	51%	33%

Для більшості технологій основними драйверами знання є чоловіки і молодь (табл. 2). Так, відповідь «дуже добре знаю» серед чоловіків і жінок обрали:

- сонячні панелі (35% і 23% відповідно);
- котельні/котлів з використанням альтернативних видів палив з біомаси (29% і 25% відповідно);
- малі вітроустановки (18% і 5% відповідно);
- теплові насоси: (11% і 5% відповідно).

Серед молоді до 24 років і студентства частка тих, хто добре знається на технологіях, становить щодо:

- сонячних панелей (54% і 57% відповідно);
- котелень/котлів з використанням альтернативних видів палив з біомаси (21% і 19% відповідно);
- малих вітроустановок (30% і 57% відповідно);
- теплових насосів (4% і 5% відповідно).

Отже, лише знання про теплові насоси здебільшого розповсюджено з-поміж людей старшого віку (14% серед респондентів 45–54 років).

**Таблиця 2. Наскільки вам знайомі ці технології ВДЕ?
[за статтю та віком]**

	Усього	Чоловіки	Жінки	18-24 років	25-34 років	35-44 років	45-54 років	55-65 років	Старше 65 років
Сонячні панелі									
дуже добре знаю і можу пояснити іншим	28%	35%	23%	54%	32%	31%	31%	22%	16%
дещо знаю, але не певен/певна	51%	46%	55%	33%	59%	57%	58%	61%	28%
знаю лише назву	16%	17%	14%	11%	4%	10%	6%	11%	46%
вперше чую	5%	2%	7%	2%	4%	1%	5%	5%	10%
Відмова/важко сказати	1%	0%	1%	0%	0%	2%	0%	0%	1%
Котельні/котли з використанням альтернативних видів палив з біомаси									
дуже добре знаю і можу пояснити іншим	27%	29%	26%	21%	30%	29%	32%	33%	16%
дещо знаю, але не певен/певна	45%	46%	45%	53%	55%	46%	47%	44%	35%
знаю лише назву	16%	17%	14%	5%	10%	10%	14%	13%	36%
вперше чую	11%	7%	14%	22%	5%	14%	7%	9%	13%
Відмова/важко сказати	1%	1%	1%	0%	1%	2%	1%	1%	1%

Малі вітроустановки									
дуже добре знаю і можу пояснити іншим	11%	18%	5%	30%	8%	12%	11%	7%	5%
дещо знаю, але не певен/певна	45%	42%	48%	44%	49%	45%	54%	50%	31%
знаю лише назву	24%	26%	22%	6%	19%	25%	19%	22%	40%
вперше чую	20%	13%	25%	20%	24%	16%	16%	20%	22%
Відмова/важко сказати	1%	1%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	2%
Теплові насоси									
дуже добре знаю і можу пояснити іншим	8%	11%	5%	4%	7%	9%	14%	8%	2%
дещо знаю, але не певен/певна	36%	37%	36%	41%	41%	38%	39%	35%	27%
знаю лише назву	23%	27%	19%	10%	17%	22%	21%	26%	33%
вперше чую	33%	25%	38%	44%	34%	30%	26%	31%	38%
Відмова/важко сказати	1%	0%	1%	0%	0%	2%	0%	0%	1%

Утім, якщо взяти до уваги респондентів, які бодай чули про ВДЕ або конкретні технології, їхня частка становитиме 98% вибірки, тобто населення України можна вважати обізнаним щонайменше мінімально.

Питання про ставлення до ВДЕ ми ставили саме цим респондентам.

Ставлення до відновлюваних джерел енергії в Україні позитивне: 78% ставляться дуже позитивно або радше позитивно, тобто порівну на кожен варіант відповіді (рис. 5).

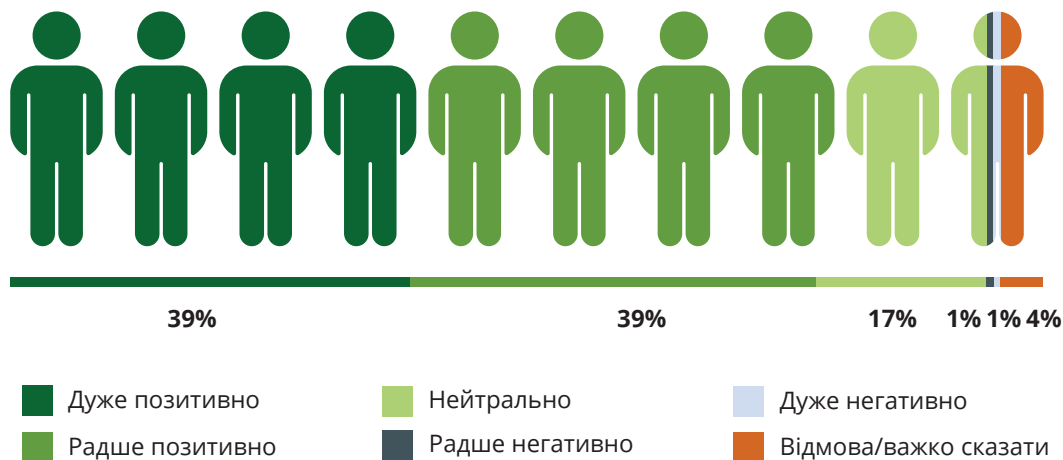
Частка респондентів, які ставляться негативно, становить 1,4%. Ще 21% ставиться нейтрально або вагається з відповіддю.

Ставлення до відновлюваних джерел енергії в Україні позитивне: 78% ставляться дуже позитивно або радше позитивно

Рисунок 5. Як ви особисто ставитися до ВДЕ?

Ставлення до ВДЕ

До технології ВДЕ добре ставляться у всіх областях (рис. 6).

Найвищий рівень «дуже позитивного» ставлення зафіксовано в Миколаївській і Черкаській областях (по 48%, тобто майже половина населення ставиться дуже позитивно). Зауважимо, що цей показний корелює з рівнем знання про технології малої генерації ВДЕ.

Дніпропетровська область є лідером за сумою показників («дуже позитивно» + «радше позитивно»), — позитивне ставлення висловили 89% мешканців.

Найбільша частка негативного ставлення (4%) зафіксована в Сумській області.

Рисунок 6. Як ви особисто ставитися до ВДЕ? [за областями]

Ставлення до ВДЕ

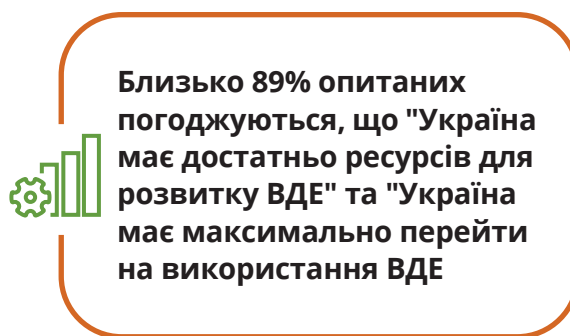
Респондентам запропонували оцінити, чи погоджуються вони з чотирма твердженнями про ВДЕ:

- «Україні варто максимально скоротити використання викопного палива (вугілля, нафти й природного газу) та збільшити виробництво електроенергії з відновлюваних джерел енергії»;
- «Україні варто відмовитись від будівництва нових атомних енергоблоків та поступово закривати атомні електростанції»;
- «Українська енергетика має максимально перейти на використання відновлюваних джерел енергії»;
- «Україна має достатньо ресурсів для розвитку відновлюваних джерел енергії».

Найбільшу підтримку одержали два твердження: «Україна має достатньо ресурсів для розвитку ВДЕ» та «Україна має максимально перейти на використання ВДЕ», — з ними погоджуються 88–89% опитаних (рис. 7).

Трохи менша частка опитаних (84%) погоджується з тим, що «Україні варто максимально скоротити використання викопного палива...»

Найменша ступінь згоди (60%) зафіксована щодо твердження «Україні варто відмовитись від будівництва нових атомних енергоблоків та поступово закривати атомні електростанції».

Рисунок 7. Наскільки ви погоджуєтесь з окресленими твердженнями про ВДЕ?

Ставлення населення до розвитку ВДЕ в Україні

Щодо різниці відповідей за областями, то щодо перших трьох тверджень значної різниці не зафіксовано (рис. 8).

Найбільша різниця в думках мешканців різних областей спостерігається щодо оцінки потреби скорочувати атомну енергетику. Так, найбільше з цим погоджуються мешканці Дніпропетровської, Тернопільської, Чернігівської та Київської областей (66–69%), на думку мешканців Чернігівської та Київської областей може впливати трагедія Чорнобиля 1986 року.

Проти скорочення атомної енергетики виступають мешканці Сумської і Одеської областей (41% та 44% відповідно).

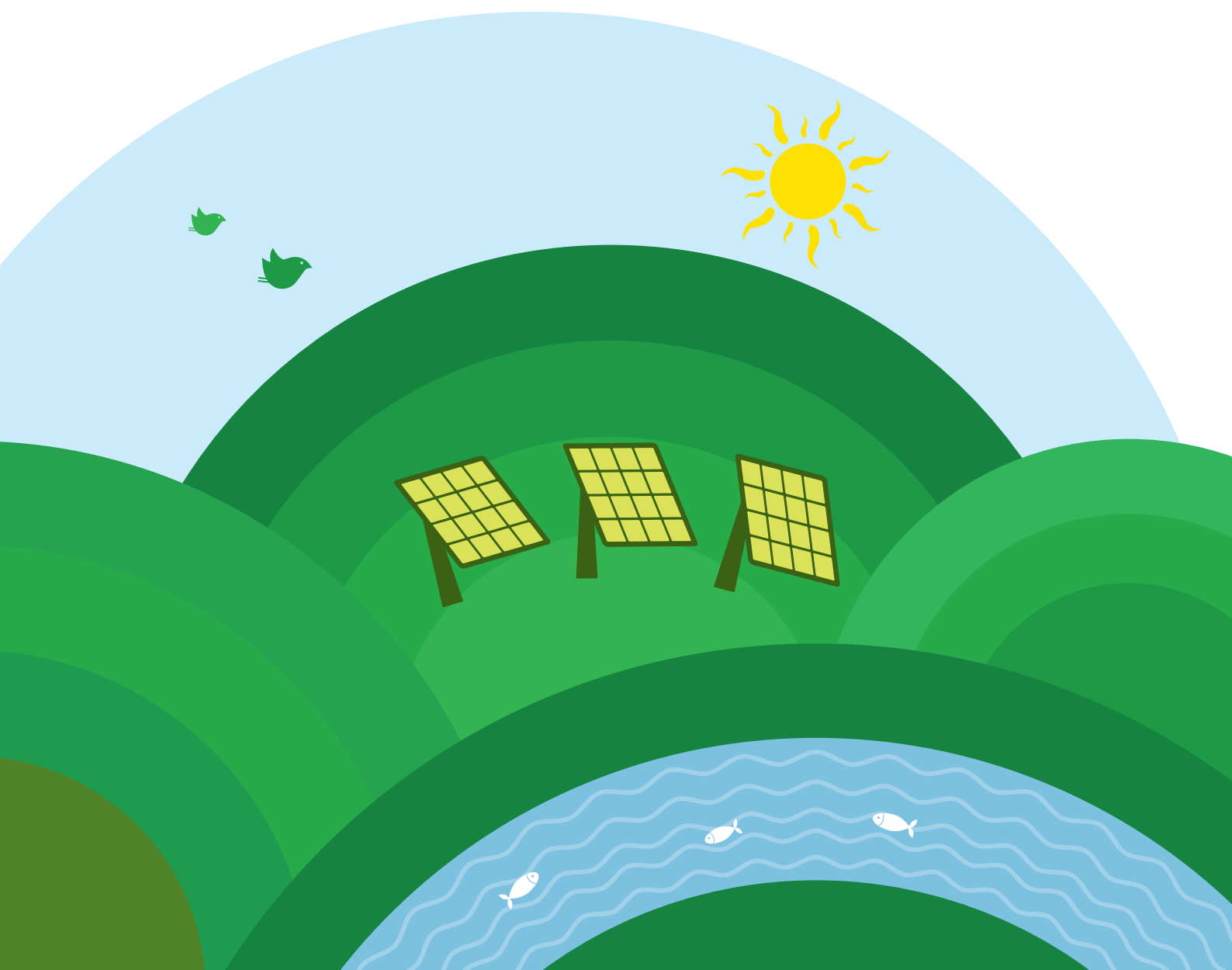
Рисунок 8. Наскільки ви погоджуєтеся з окресленими твердженнями про ВДЕ? [за областями]

Ставлення населення до розвитку ВДЕ в Україні,
% респондентів, які повністю погоджуються чи радше погоджуються

	Україна має достатньо ресурсів для розвитку ВДЕ	Українська енергетика має максимально перейти на використання ВДЕ	Україні необхідно скоротити використання вичерпаного палива та збільшити виробництво електроенергії з ВДЕ	Україні необхідно відмовитись від будівництва нових атомних енергоблоків та поступово закривати атомні електростанції
Дніпропетровська	94%	94%	90%	69%
Тернопільська	93%	91%	86%	69%
Івано-Франківська	91%	85%	78%	62%
Чернігівська	90%	85%	81%	66%
Миколаївська	88%	84%	83%	63%
Черкаська	87%	92%	86%	56%
Сумська	86%	85%	85%	41%
Київська	84%	89%	87%	67%
Одеська	84%	82%	74%	44%

Ставлення населення України до малої генерації відновлюваних джерел енергії

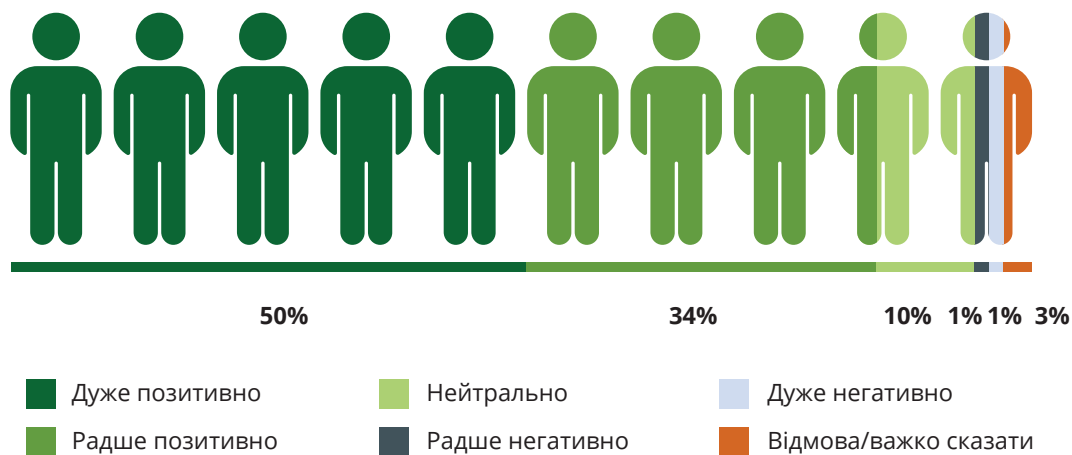

Ставлення до розподіленої генерації ще позитивніше, ніж до відновлюваних джерел енергії загалом: 50% населення ставляться дуже позитивно, а 34% — радше позитивно (рис. 9). Тож загальний показник позитивного ставлення становить 84% (нагадаємо, для ВДЕ цей показник дещо нижчий і становить 78%, а дуже позитивно ставляться 38%).

Частка негативного ставлення становить лише 2%.

Рисунок 9. Як ви особисто ставитися до малої генерації?

Ставлення до малої генерації

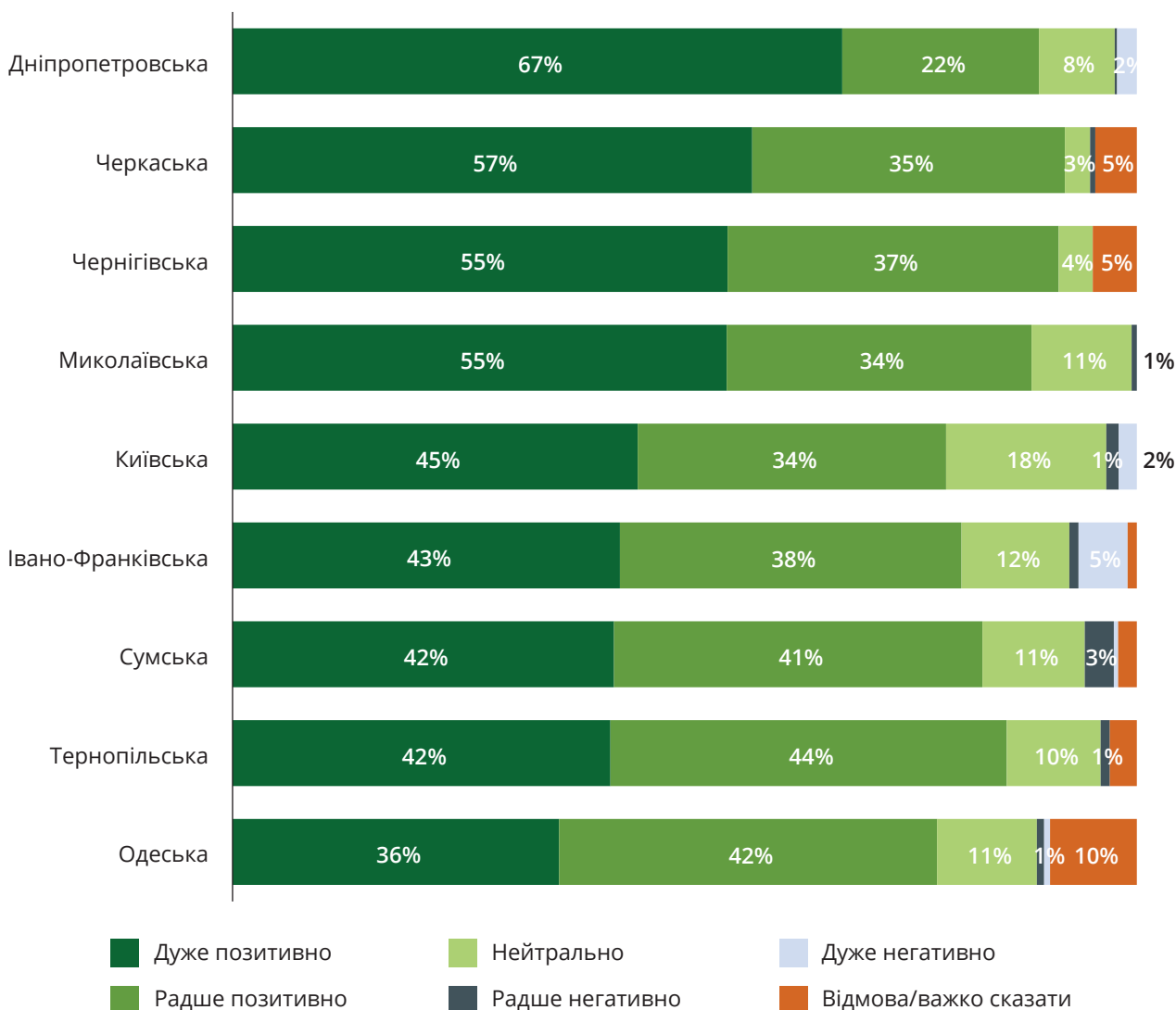

Найкраще ставлення до малої генерації демонструють мешканці Дніпропетровської області, двоє з трьох мешканців декларують дуже позитивне ставлення (рис. 10). Кількість найбільших прихильників розподіленої генерації в Дніпропетровській області майже удвічі більше, ніж кількість найбільших прихильників ВДЕ.

Найкраще ставлення до малої генерації демонструють мешканці Дніпропетровської області

Мешканці Одеської області найбільш скептично серед інших областей ставляться до розподіленої генерації, але частка прихильників все ж значно переважає частку критиків: 36% ставляться дуже позитивно, а 42% радше позитивно.

Рисунок 10. Як ви особисто ставитися до малої генерації? [за областями]**Ставлення до малої генерації**

Респондентам запропонували оцінити ступінь згоди щодо низки тверджень про малу генерацію:

- розвиток малої ВДЕ-генерації в Україні може посилити енергонезалежність держави;
- розвиток малої ВДЕ-генерації в Україні може посилити енергонезалежність моєї громади;
- встановлення ВДЕ-електростанції в домогосподарстві допоможе знизити платежі за електроенергію;
- встановлення ВДЕ-електростанції у власному домогосподарстві збільшить надійність власного енергопостачання.

Усі ці тези мають підтримали більшість українців, — з ними погоджується 86–92% респондентів (рис. 11).

Рисунок 11. Наскільки ви погоджуєтеся з окресленими твердженнями про малу генерацію?

Ставлення населення до розвитку малої генерації в Україні

Більшість респондентів підтримують усі чотири твердження, а повністю погоджуються понад половина вибірки для трьох із них. Дещо меншу підтримку отримало твердження «Розвиток малої генерації в Україні може посилити енергонезалежність моєї громади», — з ним повністю погоджуються 49% респондентів.

Значної різниці у ступені підтримки тверджень серед мешканців різних областей також не зафіксовано (рис. 12).

Тезу «Встановлення ВДЕ-електростанції у власному домогосподарстві збільшить надійність власного енергопостачання» найбільше підтримують у Чернігівській області (98%). Тезу «Встановлення ВДЕ-електростанції в домогосподарстві допоможе знизити платежі за електроенергію» в Сумській області (96%). Тезу «Розвиток малої ВДЕ-генерації в Україні може посилити енергонезалежність моєї громади» в Миколаївській області (92%), а тезу «Розвиток малої ВДЕ-генерації в Україні може посилити енергонезалежність держави» — в Чернігівській області (92%).

Рисунок 12. Наскільки ви погоджуєтеся з окресленими твердженнями про малу генерацію? [за областями]

Ставлення населення до розвитку малої генерації в Україні,
% респондентів, які повністю погоджуються чи швидше погоджуються

	Встановлення ВДЕ-електростанції в домогосподарстві збільшить надійність власного енергопостачання	Встановлення ВДЕ-електростанції в домогосподарстві допоможе знизити платежі за електроенергію	Розвиток малої ВДЕ-генерації в Україні може посилити енергозалежність моєї громади	Розвиток малої ВДЕ-генерації в Україні може посилити енергозалежність держави
Чернігівська	98%	92%	88%	92%
Дніпропетровська	97%	94%	84%	84%
Миколаївська	94%	88%	92%	92%
Черкаська	92%	89%	84%	87%
Тернопільська	91%	90%	89%	87%
Івано-Франківська	89%	93%	84%	88%
Одеська	88%	84%	87%	84%
Сумська	86%	96%	79%	80%
Київська	84%	81%	91%	86%

Встановлення та використання малої генерації відновлюваних джерел енергії

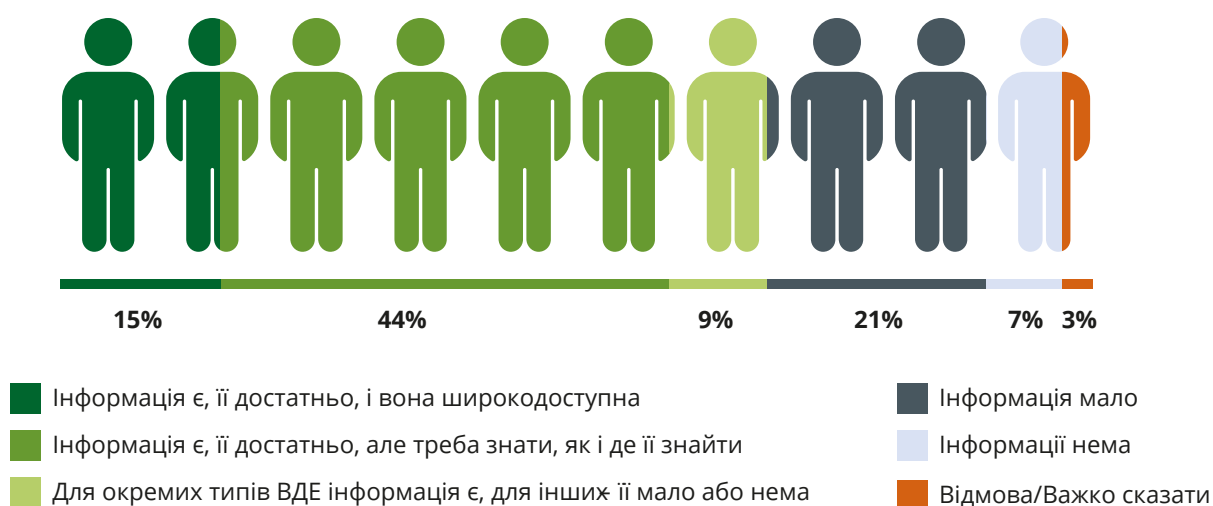

Передумовою можливості встановити потужності ВДЕ у домогосподарстві — наявність інформації про те, як це зробити. На думку респондентів, ситуація з інформуванням є не найкращою (рис. 13).

Лише 15% вважають, що інформація широкодоступна та її достатньо. Орієнтовна більшість (44%) вважають, що інформація є, але вона не є широкодоступною, тобто треба знати, де і як її знайти. Ще 37% вважають, що інформації нема принаймні для деяких типів ВДЕ, з них 7% категорично стверджують, що інформації немає.

Рисунок 13. Як ви вважаєте, чи достатньо є інформації про те, як можна встановити ВДЕ-електростанцію або систему теплостачання на основі ВДЕ у власному домогосподарстві?

Наявність інформації щодо ВДЕ

Оцінка наявності інформації за областями дещо різниться (рис. 14). Так, мешканці Дніпропетровської області частіше за інших вважають, що інформація є, її просто треба уміти знайти (65%). Завдяки цій групі респондентів Дніпропетровська область є лідером за часткою мешканців, які вважають, що інформація є.

Натомість мешканці Одеської області здебільшого переконані, що інформація широкодоступна і її достатньо (25%). Ще 28% вважають, що треба знати, як і де знайти інформацію.

Київська область демонструє найбільш яскравий різноспрямований тренд. З одного боку, частка тих, хто вважає, що інформація є і вона широкодоступна, вища, ніж показник по вибірці (19%). З іншого — на Київщині найвища серед усіх областей частка тих, хто стверджує, що інформації мало (28%) та тих, хто каже, що інформації зовсім немає (12%). Ймовірно, це пов'язано з тим, що на Київщині (як ми побачимо пізніше), найбільша частка тих, хто розмірковує про встановлення опалення або електростанції з технологією ВДЕ.

Лише 15% вважають, що інформація широкодоступна та її достатньо.

Рисунок 14. Як ви вважаєте, чи достатньо є інформації про те, як можна встановити ВДЕ-електростанцію або систему тепlopостачання на основі ВДЕ у власному домогосподарстві? [за областями]

Наявність інформації щодо встановлення потужностей ВДЕ

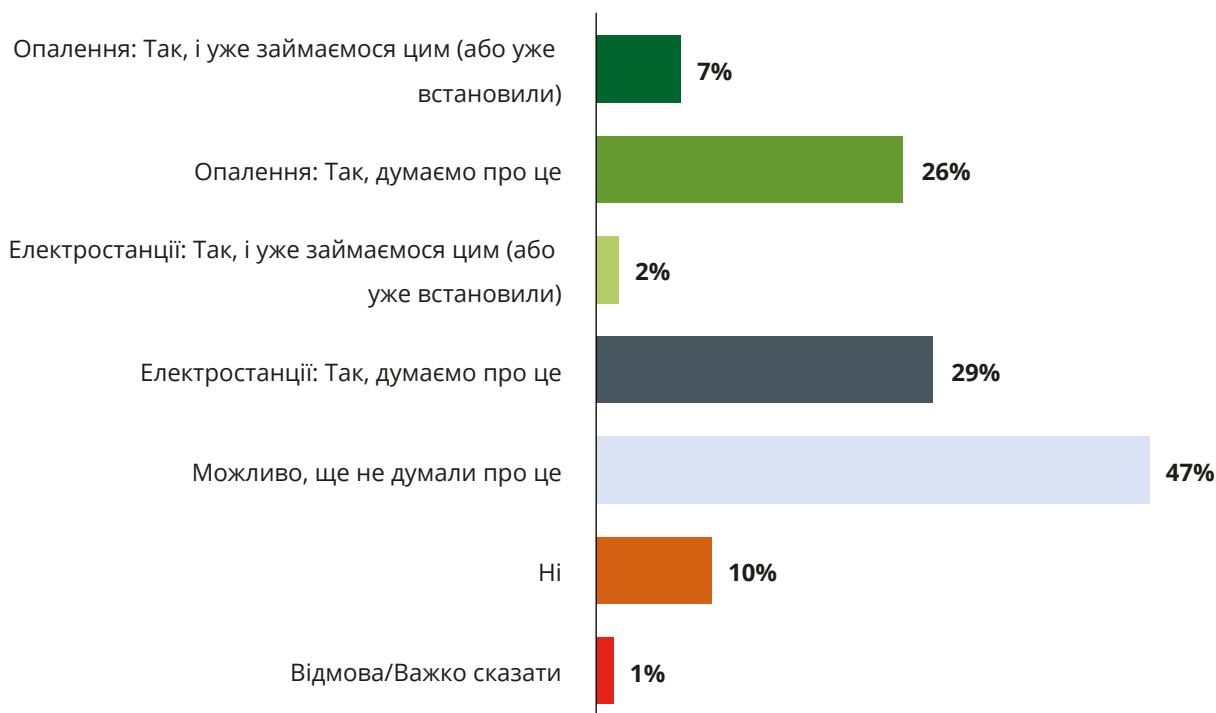
Щодо перспективи встановлення генерації електроенергії або системи тепlopостачання на основі відновлюваних джерел енергії у власному домогосподарстві, 57% опитаних зазначили «ще не думали про це» або «ні» (рис. 15).

Частка тих, хто уже встановив потужності ВДЕ, становлять 7% для опалення і 2% для електропостачання.

26% і 29% респондентів відповідно думають про можливість встановлення систем опалення або електроенергії з ВДЕ. Частка тих, хто уже встановив потужності ВДЕ, становлять відповідно 7% і 2% по вибірці загалом.

Частка респондентів, які прихильно ставляться до ідеї встановлення технологій ВДЕ в домогосподарстві (тобто тих, хто не обрав відповіді «ні», «не думали про це» або «важко сказати») становить 42%.

Рисунок 15. Чи хотіли б ви особисто встановити ВДЕ-електростанцію або систему тепlopостачання на основі ВДЕ у своєму домогосподарстві?

Під час опитування зафіксовано певні регіональні відмінності у намірах щодо встановлення генерації електроенергії або систем для тепlopостачання з ВДЕ у домогосподарствах респондентів (рис. 16).

Так, найбільші шанси встановити систему опалення на основі ВДЕ в Івано-Франківській та Київській областях: тут уже встановили або замислилися про встановлення 46% та 42% респондентів відповідно.

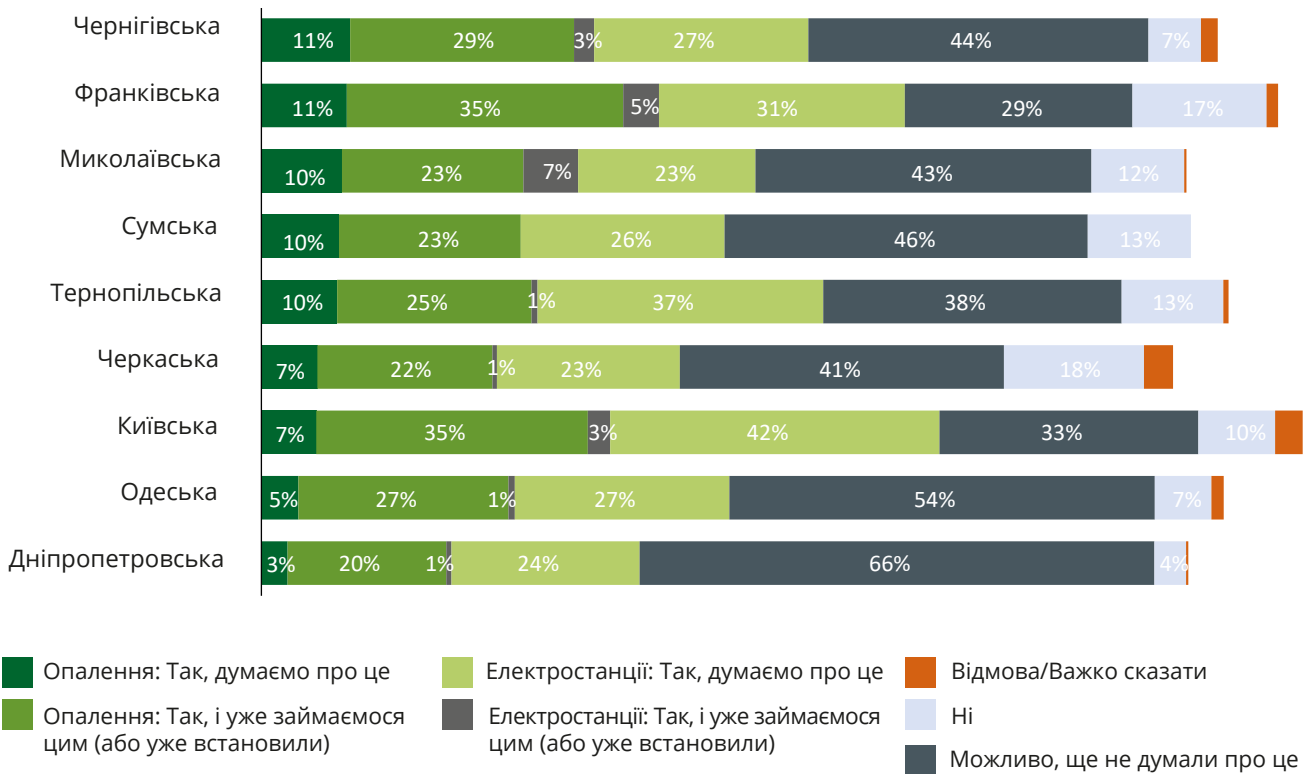
Мешканці Київської області також частіше за інших замислюються про встановлення ВДЕ електростанцій або навіть уже встановили їх, — частка цих респондентів сягає 45%.

У Київській та Івано-Франківській областях частки респондентів, які не відкидають ідею встановлення потужностей ВДЕ у домогосподарстві, становлять понад половину вибірки (54% та 52% відповідно). У Тернопільській, Чернігівській і Миколаївській областях частка респондентів становить 42—48%.

Найменша частка респондентів, які готові подумати про встановлення систем опалення або електропостачання на основі відновлюваних джерел енергії, у Дніпропетровській області (опалення 23%, електростанції 25%). Не відкидають ідею встановлення потужностей відновлюваних джерел енергії в домогосподарстві 30%. Ці показники корелюють із найнижчим рівнем знання про технології ВДЕ у цій області. Зауважимо, що низький рівень знання про відновлювані джерела енергії й низький рівень бажання мати цю систему в домогосподарстві поєднується з впевненістю мешканців Дніпропетровської області про те, що інформація є, треба лише знати як її знайти. Це свідчить про недостатність точкових інформаційних кампаній.

Рисунок 16. Чи хотіли б ви особисто встановити ВДЕ-електростанцію або систему тепlopостачання на основі ВДЕ у своєму домогосподарстві? [за областями]

Чи хотіли б ви особисто встановити ВДЕ-електростанцію або систему тепlopостачання на основі ВДЕ?

Отже, за умов надання компенсації частка країнців, які готові розглядати ідею встановлення потужностей ВДЕ в домогосподарстві, становить 69%.

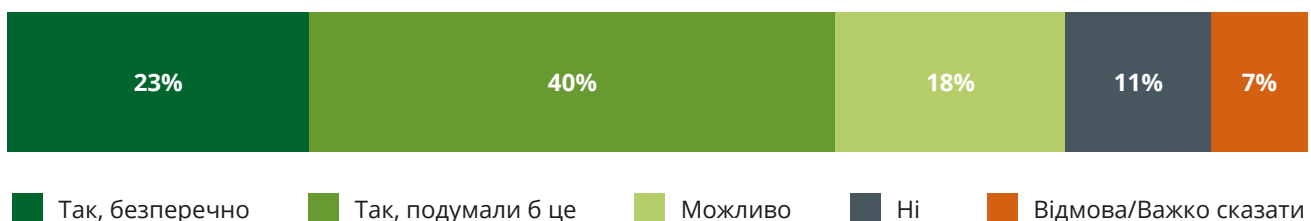

За умов пропозиції респондентам механізмів часткової компенсації вартості встановлення систем ВДЕ в домогосподарстві (грошима або обладнанням), кількість зацікавлених різко зростає. Так, серед тих, хто ще не встановив ВДЕ, 63% готові подумати про це (рис. 17).

Отже, за умов надання компенсації частка українців, які готові розглядати ідею встановлення ВДЕ в домогосподарстві, становить 69%.

Рисунок 17. Чи хотіли б ви встановити ВДЕ-електростанцію або системи для тепlopостачання у своєму домогосподарстві за умов, якщо вам надали б на це часткову компенсацію (грошима або обладнанням)?

Встановлення систем ВДЕ за умови часткової компенсації % респондентів, які ще не встановили ВДЕ системи

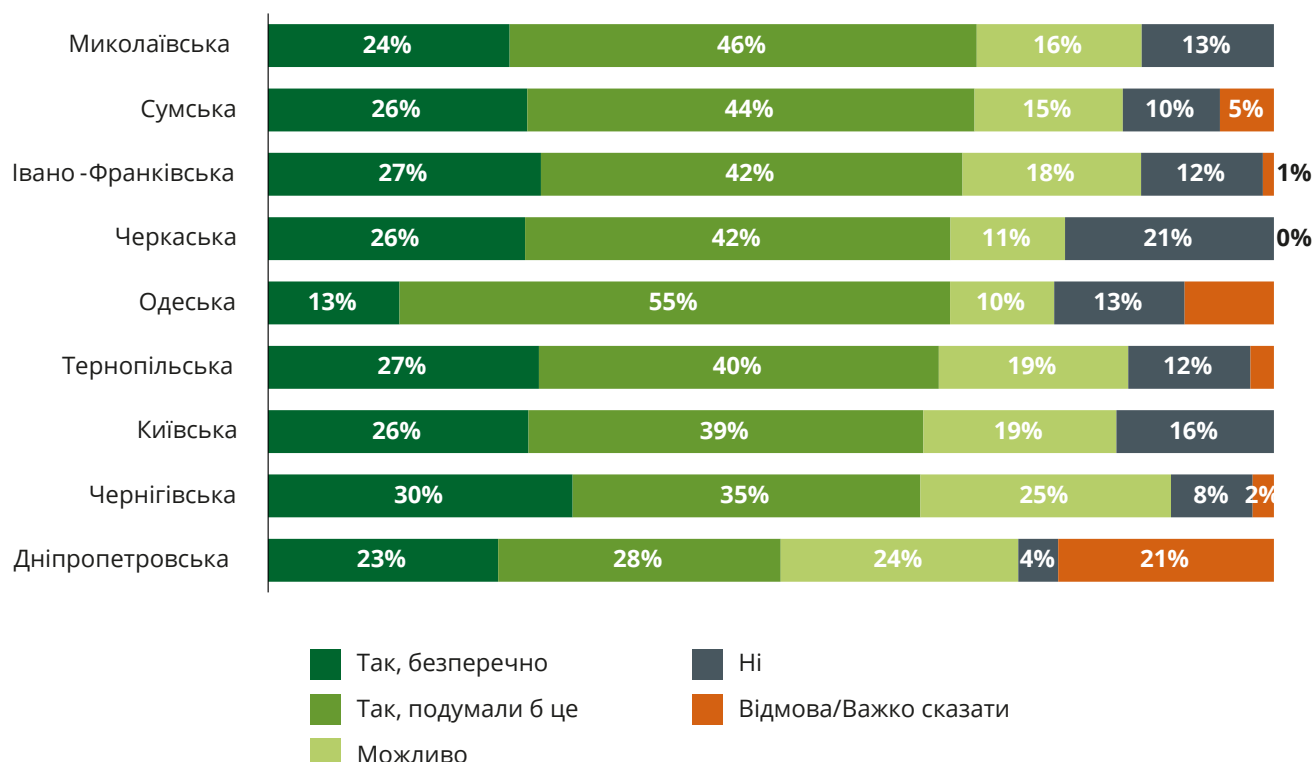

■ Так, безперечно
 ■ Так, подумали б це
 ■ Можливо
 ■ Ні
 ■ Відмова/Важко сказати

Якщо аналізувати за областями, лідерами щодо перспектив встановлення потужностей ВДЕ за умов часткової компенсації є Миколаївська й Сумська області. Дніпропетровська область відстає із значним відривом (рис.18).

Рисунок 18. Чи хотіли б ви встановити ВДЕ-електростанцію або системи теплопостачання в своєму домогосподарстві за умов, якщо вам надали б на це часткову компенсацію (грошима або обладнанням)? [за областями]

Встановлення ВДЕ за умови часткової компенсації
% респондентів, які ще не встановили потужності ВДЕ

Серед потужностей ВДЕ безперечним лідером є сонячні панелі, саме цей тип відновлюваних джерел енергії хотіли б мати в домогосподарстві більшість респондентів (рис. 19). Нагадаємо, що саме сонячні панелі є лідером щодо знання про цю технологію ВДЕ.

Утім, про котли на альтернативних видах палива знає майже однакова кількість респондентів, як і про сонячні панелі. Кількість респондентів, які мають наміри або бажання щодо їх встановлення, котли відстають від сонячних панелей удвічі.

Теплові насоси й малі вітроустановки замикають рейтинг популярності ВДЕ-електростанцій або систем теплопостачання зі значим відривом.

Серед потужностей ВДЕ безперечним лідером є сонячні панелі, саме цей тип відновлюваних джерел енергії хотіли б мати в домогосподарстві більшість респондентів

Рисунок 19. Який тип ВДЕ-електростанції або систем теплопостачання на основі ВДЕ ви встановили б (або уже встановили)?

Типи ВДЕ-електростанцій або систем теплопостачання на основі ВДЕ, які користуються найбільшою популярністю

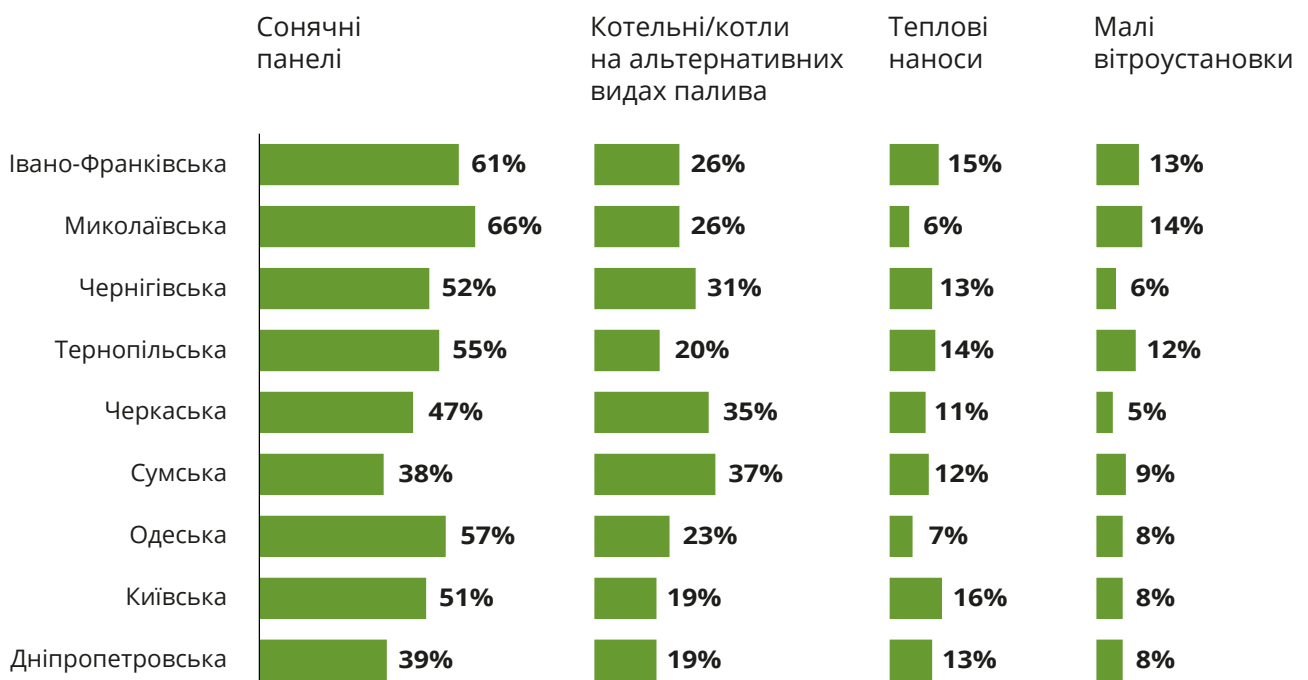

Лідерство сонячних панелей з-поміж інших систем ВДЕ зберігається у всіх областях. Варто зазначити, що в Сумській області розрив між сонячними панелями і котлами на альтернативному паливі є мінімальним. Теплові насоси і малі вітроустановки є лідерами антирейтингу також в усіх областях.

Івано-Франківська та Миколаївська області є лідерами щодо бажання встановлення певних ВДЕ систем (зокрема за умов часткової компенсації), а Дніпропетровська область замикає рейтинг.

Рисунок 20. Який тип ВДЕ-електростанції або систем теплопостачання на основі ВДЕ ви б встановили (або уже встановили)? [за областями]

Типи ВДЕ-електростанцій та систем теплопостачання на основі ВДЕ, які користуються найбільшою популярністю

Серед причин небажання встановлювати потужності ВДЕ в домогосподарстві основною є дорожнеча, особливо що стосується сонячних панелей. На цей бар'єр посилається 35% тих, хто не хоче встановлювати ці системи (рис. 21).

Серед причин небажання встановлювати котельні або котли на альтернативному паливі, окрім дорожнечі (25%), найчастіше згадується небажання щось міняти в системі опалення («влаштовує спосіб і умови на цю мить», 27%).

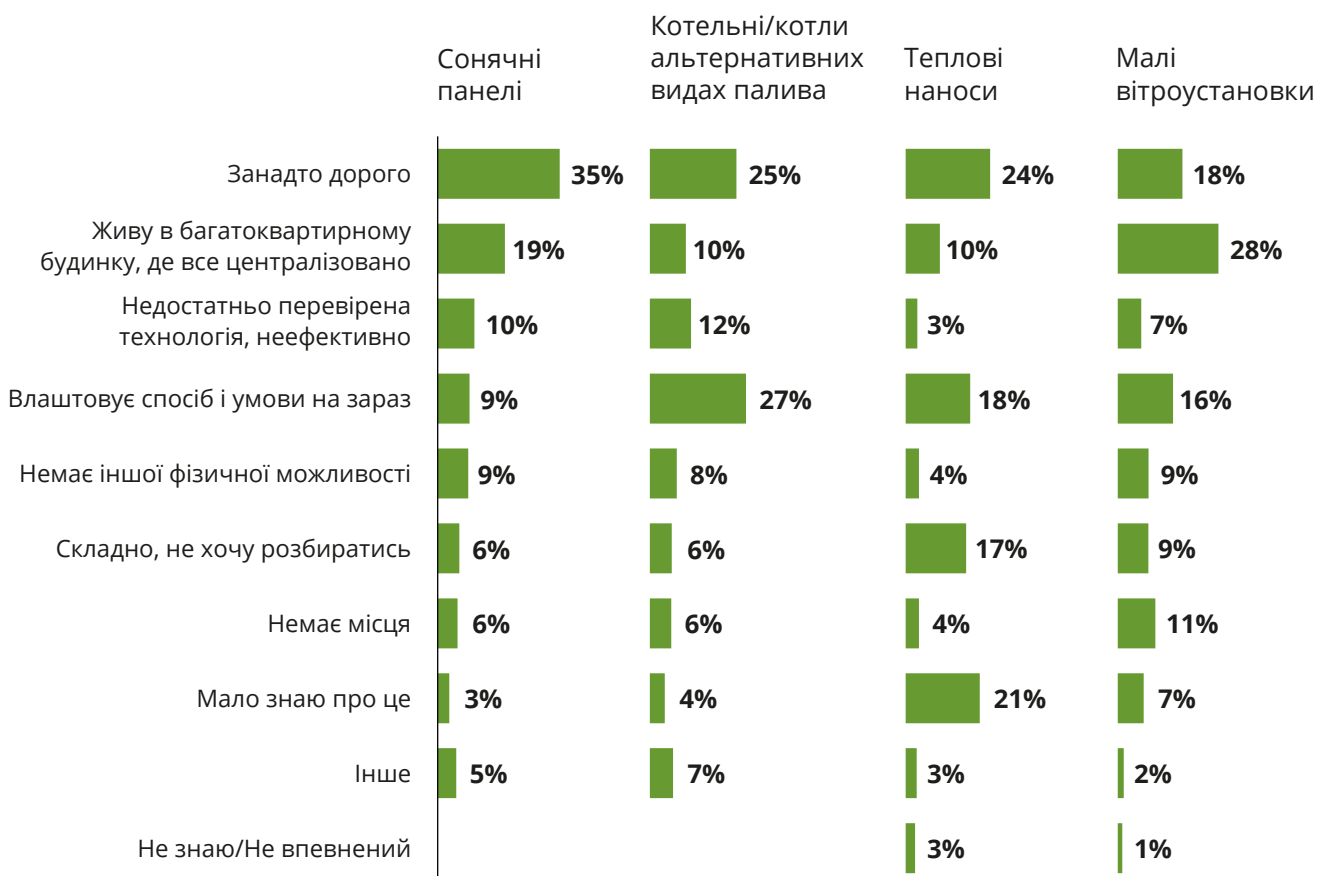
Небажання щось міняти у системі опалення є однією із трьох головних причин небажання встановлення теплових насосів (18%), але більша частка респондентів вказують на те, що вони мало ознайомлені з цією технологією (21%).

Від малих вітроустановок найчастіше відмовляються мешканці багатоквартирних будинків (28%), які не вбачають можливості скористатися цією технологією.

Рисунок 21. Чому ви заперечуєте можливість встановлення ВДЕ-електростанції або системи тепlopостачання на основі ВДЕ у себе вдома?

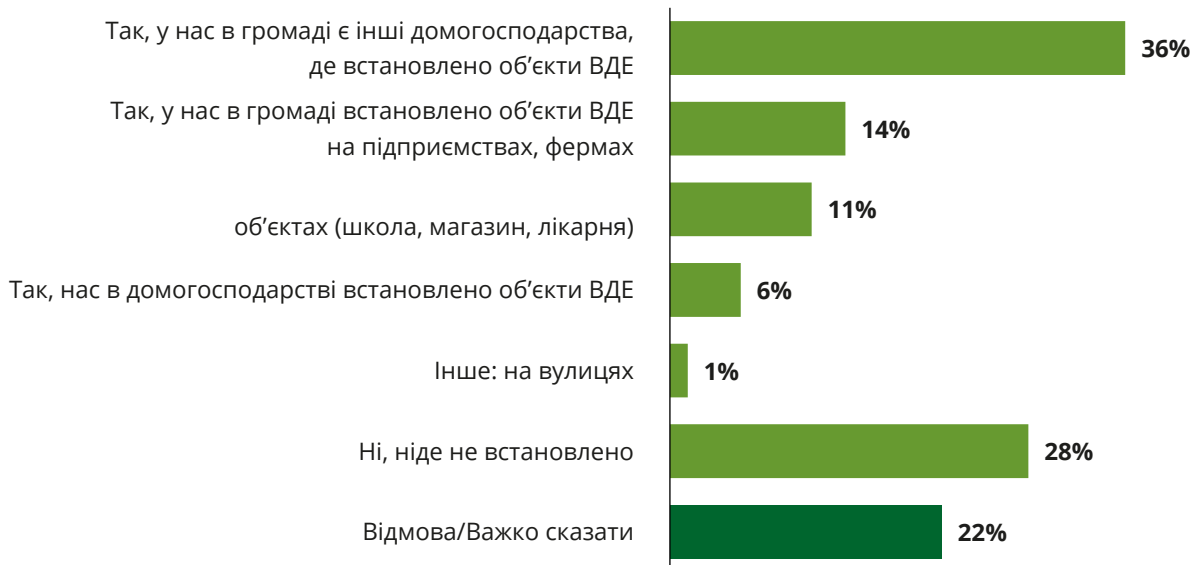
Причини небажання встановлювати ВДЕ-електростанції або системи тепlopостачання на основі ВДЕ

% респондентів, які не хочуть встановлювати потужності ВДЕ

Респонденти відповіли, що найчастіше потужності ВДЕ встановлені в інших домогосподарствах. Про це стверджує майже кожен третій респондент (рис. 22). На громадських або комерційних об'єктах технології ВДЕ встановлено значно рідше.

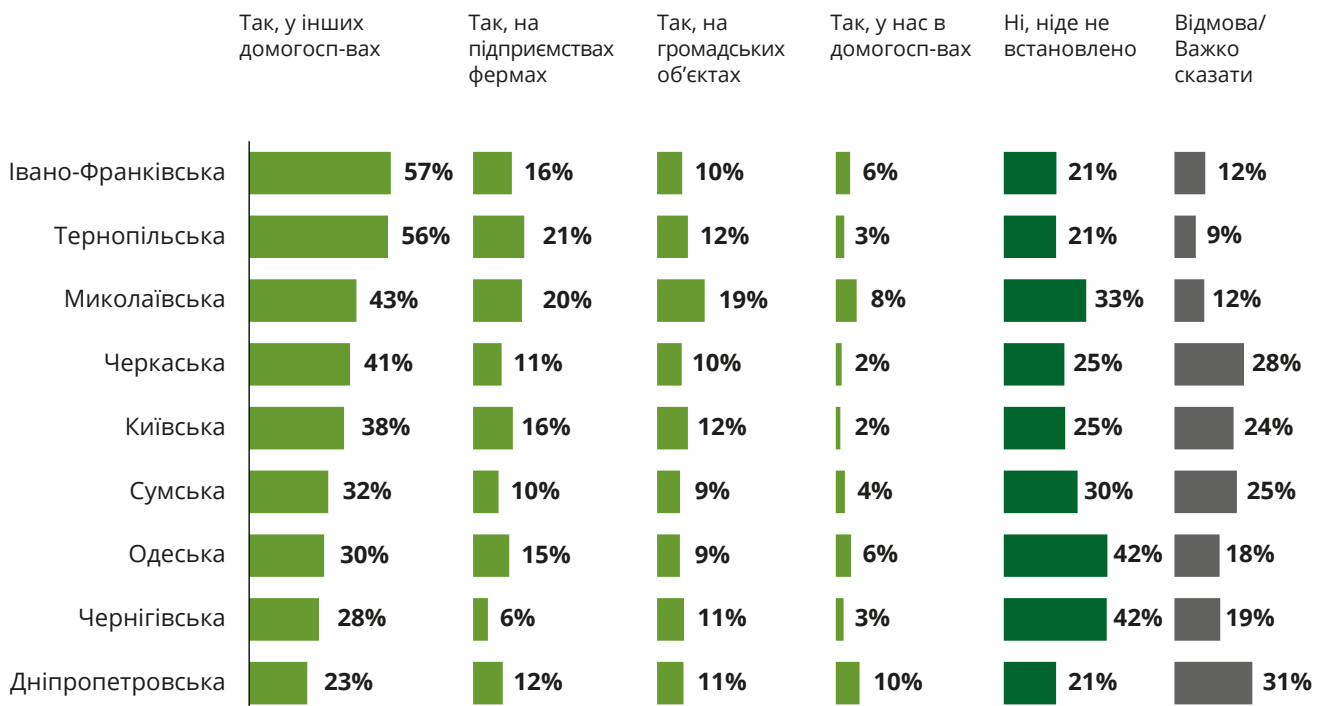
Рисунок 22. Чи встановлено об'єкти ВДЕ у вашій громаді?

Ця тенденція (лідерство населення у встановленні технологій ВДЕ) спостерігається в усіх областях, де проводилося дослідження (рис. 23). Найчастіше про те, що системи ВДЕ встановлено в домогосподарствах їхніх громад, вказують мешканці Тернопільської та Івано-Франківської областей. Найрідше потужності ВДЕ встановлені на подвір'ях у Дніпропетровській і Чернігівській областях.

Рисунок 23. Чи встановлено об'єкти ВДЕ у вашій громаді? [за областями]

Наявність об'єктів ВДЕ у громаді

Використання потужностей ВДЕ під час відсутності електропостачання

Показники наявності і частоти ситуацій відсутності електропостачання дуже сильно різняться у різних областях (рис. 24), тож аналізувати показники по вибірці беззмислово.

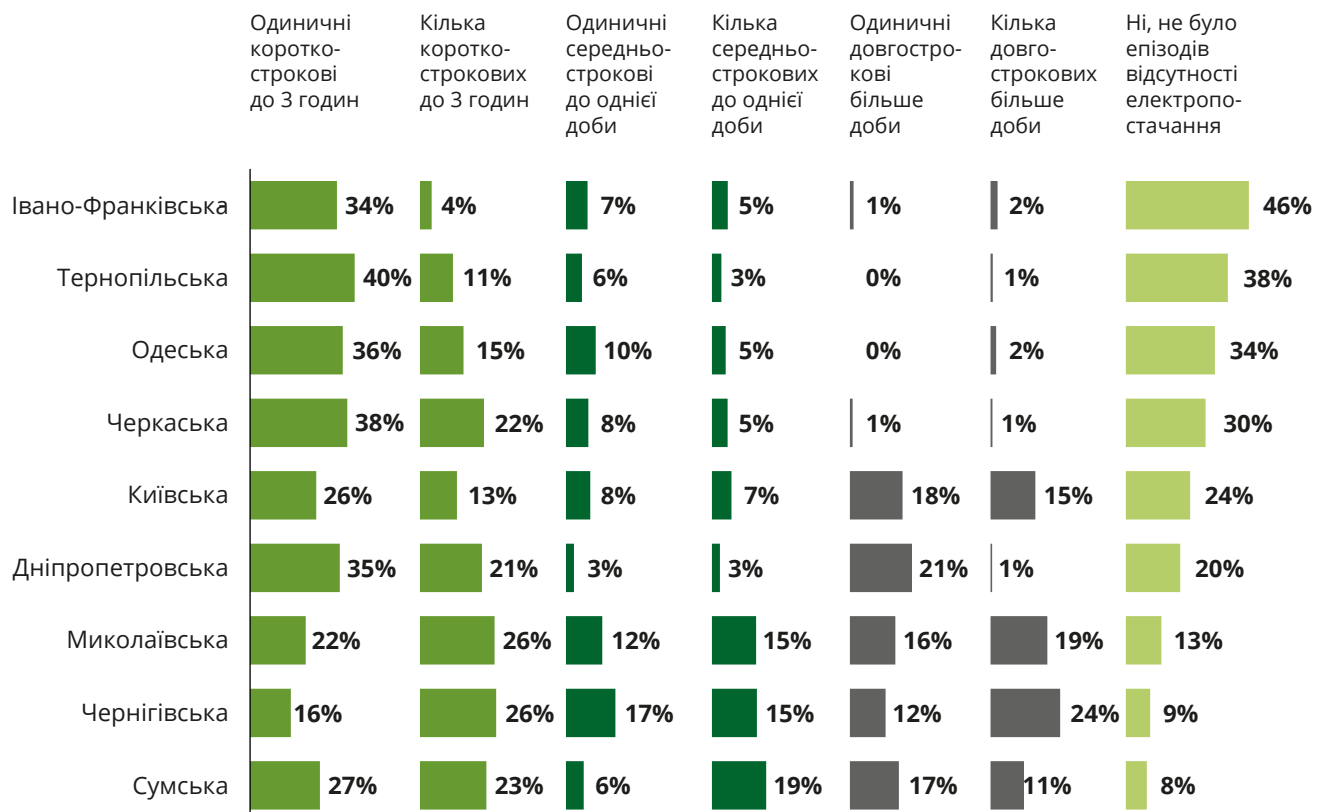
Найменше потерпали від відсутності електропостачання мешканці Івано-Франківської, Тернопільської й Одеської областей: від початку широкомасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року вони стикалися здебільшого з одиничними епізодами тривалістю до трьох годин. Значна частина населення цих областей (46%, 38% та 34% відповідно) зовсім не стикалася з відключенням електроенергії.

Серед мешканців прикордонних областей (Чернігівської й Сумської), навпаки, стикнулися з відключеннями електроенергії майже всі респонденти. Так, лише 9% і 8% відповідно заявили про відсутність цих епізодів. Ба більше, саме в цих областях значна частина епізодів відсутності електропостачання тривала понад добу.

Із довгостроковими відключеннями електроенергії стикнулася значна частина респондентів Миколаївської, Дніпропетровської та Київської областей.

Рисунок 24. Чи стикалися ви з епізодами відсутності електропостачання за останні півроку (від початку повномасштабного вторгнення)? [за областями]

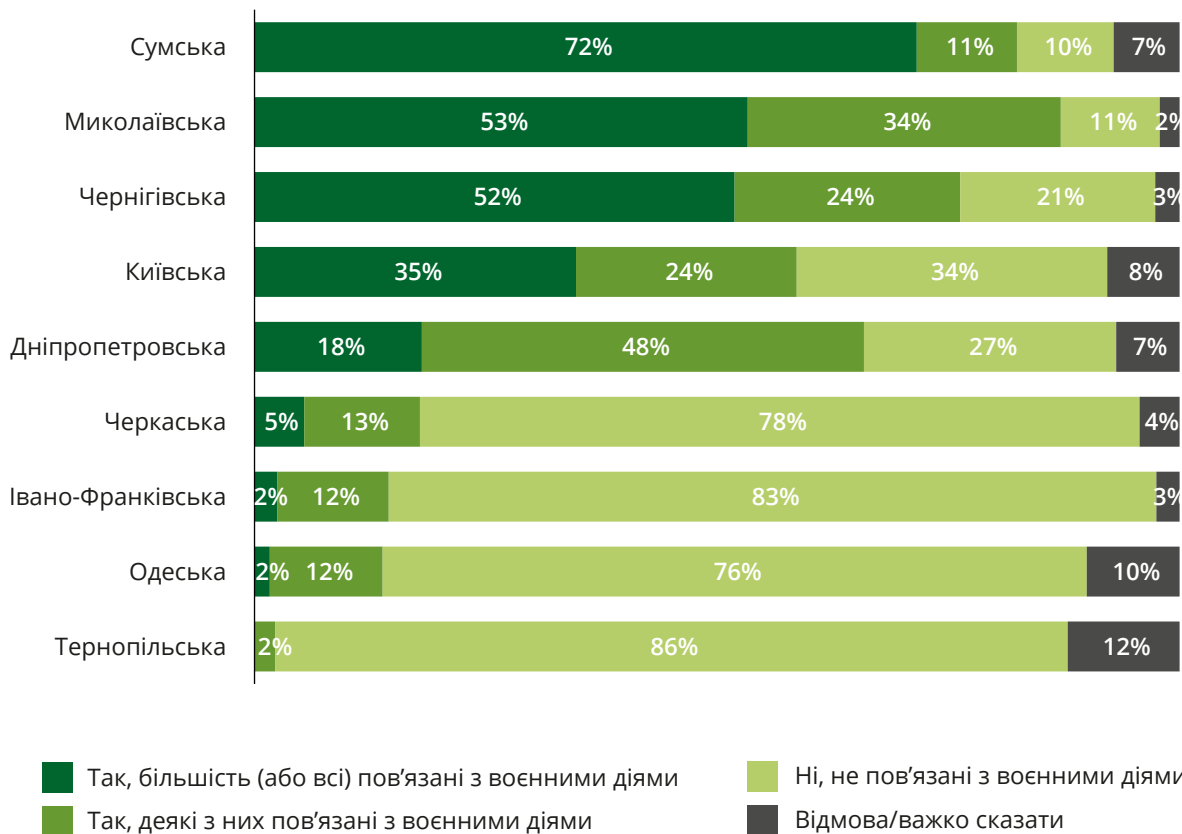
Випадки відсутності електропостачання за останні півроку

Епізоди відсутності електропостачання найчастіше пов'язують із воєнними діями мешканці Сумської, Миколаївської та Чернігівської областей (рис. 25). Саме вони потерпали від відключення електроенергії найбільше.

Рисунок 25. Чи були епізоди відсутності електропостачання пов'язані з воєнними діями в громаді або поруч? [за областями]

Наявність епізодів відсутності електропостачання пов'язаних із воєнними діями
% респондентів, які стикалися з відсутністю електропостачання

Значна кількість респондентів перечікувала період відсутності електропостачання, не користуючись електроприладами та джерелами електропостачання (рис. 26). Так, 79% мешканців Тернопільської області робили це (табл. 3), якщо відключення електроенергії були одиничні й короткострокові. Навіть серед мешканців Сумської, Миколаївської та Чернігівської областей, які потерпали від відсутності електроенергії найбільше, частка відповідей «не користувалися ніякими джерелами електроенергії» становить 60%, 61% та 59% відповідно.

Серед джерел електропостачання у випадку відключення електроенергії на першому місці акумулятори і повербанки, на другому – ліхтарі. Бензинові або дизельні генератори найбільш поширені у Київській області, — ними користувалися 35% респондентів. Варто зазначити, що для решти областей рівень користування генераторами значно нижчий і не перевищує 15%.

Значна кількість респондентів перечікувала період відсутності електропостачання, не користуючись електроприладами і джерелами електропостачання

Рисунок 26. Якими джерелами електропостачання ви користувалися в періоди відсутності електрики?

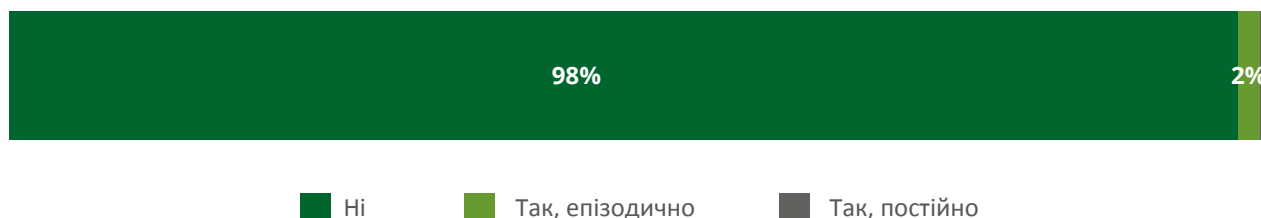
Таблиця 3. Якими джерелами електропостачання ви користувалися в періоди відсутності електрики? [за областями]

	Усього	Дніпропетровська	Івано-Франківська	Київська	Миколаївська	Одеська	Сумська	Тернопільська	Черкаська	Чернігівська
Попередньо заряджені акумулятори	18%	10%	10%	19%	17%	23%	24%	15%	25%	25%
Ліхтарі	15%	9%	5%	18%	27%	16%	20%	4%	20%	20%
Бензинові або дизельні генератори	13%	5%	9%	35%	15%	14%	10%	9%	5%	12%
Електронні гаджети	2%	3%	0%	1%	5%	1%	2%	1%	1%	4%
ВДЕ-електростанції	2%	2%	5%	1%	0%	1%	2%	0%	0%	2%
Не користувалися джерелами електроенергії	45%	83%	74%	55%	61%	59%	60%	79%	71%	59%

Лише 2% респондентів згадали, що вони користувалися електроенергією, вироблену з ВДЕ. Респонденти підтвердили цю відповідь у прямому запитанні «Чи користувалися ви енергією ВДЕ-електростанцій під час відключення електропостачання» (рис. 27).

Рисунок 27. Чи користувалися ви енергією ВДЕ-електростанцій під час відключення електропостачання?

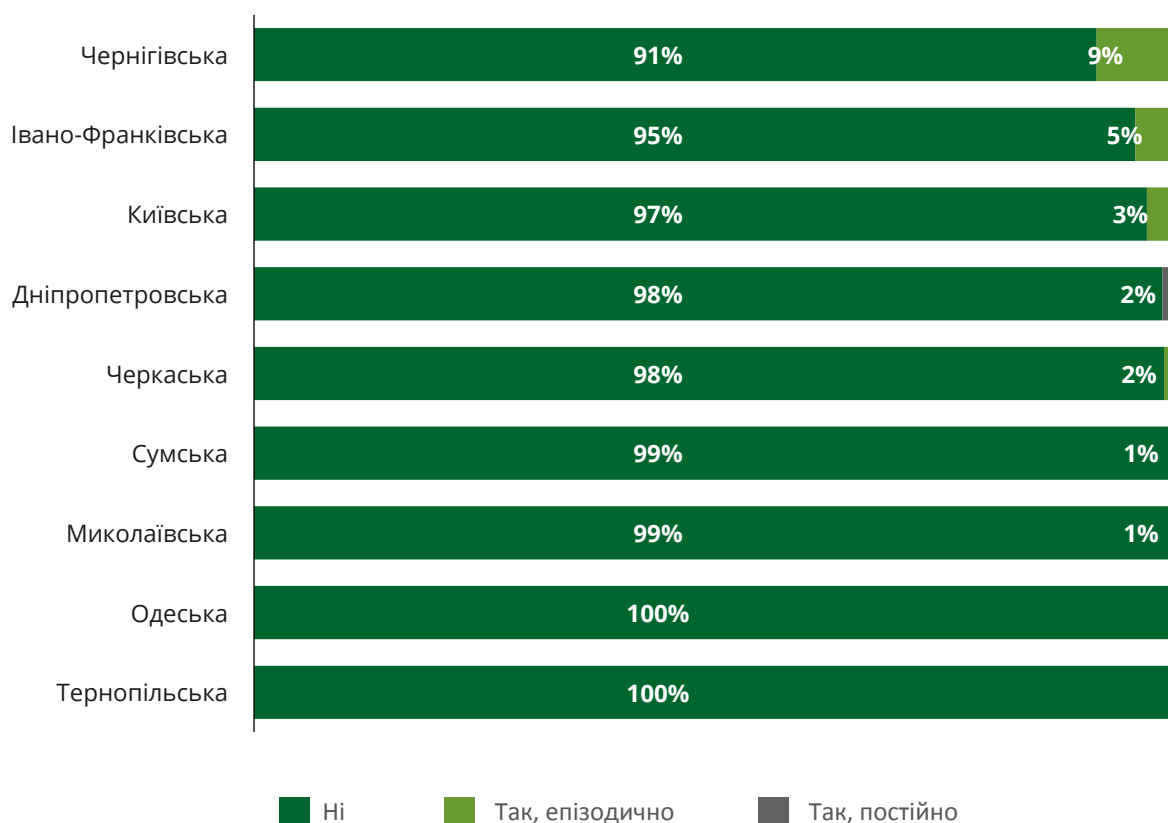
% респондентів, які стикалися з відсутністю електропостачання та в кого встановлені потужності ВДЕ

Найбільший досвід використання енергії, виробленої з ВДЕ, під час відключення електропостачання мають мешканці Чернігівської, Івано-Франківської та Київської областей (9%, 5% і 3% відповідно), проте цей досвід мав епізодичний характер (рис. 28).

Рисунок 28. Чи користувалися ви енергією ВДЕ-електростанцій під час відключення електропостачання? [за областями]

% респондентів, які стикалися з відсутністю електропостачання та у кого встановлені системи ВДЕ

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження виявлено та сформовано декілька ключових тверджень щодо ставлення українського суспільства до відновлюваних джерел енергії, зокрема розвитку малої генерації.

Ставлення населення України до відновлюваних джерел енергії:

- більшість населення України ознайомлена з технологіями сонячних панелей, вітрових установок, котлів на альтернативному паливі та теплових насосів, однак результати дослідження вказують на низький рівень обізнаності поняття «відновлюваних джерел енергії» серед громадськості;
- більшість людей (78%) позитивно ставляться до відновлюваних джерел енергії, а лідером є Дніпропетровська область, — 89% респондентів підтримують розвиток відновлюваних джерел енергії.
- аналізуючи розвиток енергетичного сектору в майбутньому, населення здебільшого (88%) погоджується з думкою, що Україна має достатньо природних ресурсів для розвитку чистих джерел енергії; також суспільство підтримує ідею зменшення використання викопного палива та збільшення виробництва електроенергії з відновлюваних джерел енергії;
- водночас більшість населення (60%) підтримує закриття атомних станцій, однак ця думка є достатньо розділена в суспільстві, адже значна частина населення виступає проти скорочення енергії з атомних електростанцій. Проти скорочення атомної енергетики виступають мешканці Сумської й Одеської областей (41% та 44% відповідно).

Ставлення населення України до малої генерації відновлюваних джерел енергії:

- 84% респондентів позитивно сприймають малу генерацію ВДЕ: найкраще ставлення до ВДЕ малої генерації демонструють мешканці Дніпропетровської області, двоє з трьох мешканців декларують дуже позитивне ставлення;
- згідно з результатами дослідження, більшість українців (~90%) погоджуються з перевагами розвитку малої генерації в Україні, як-от: підвищення енергонезалежності держави; зниження платежів за електроенергію; надійність власного енергопостачання.

Встановлення та використання малої генерації відновлюваних джерел енергії:

- попри високий рівень позитивного відношення до ВДЕ, менше 10% населення встановили потужності ВДЕ у власних домогосподарствах;
- готовність встановлення малої генерації у власному домогосподарстві є достатньо низькою (42%) населення прихильно ставляться до ідеї встановлення потужностей ВДЕ; однак у разі впровадження механізму підтримки в формі часткової компенсації, 69% респондентів розглянули б можливість встановлення генерації ВДЕ; серед технологій ВДЕ безперечним лідером є сонячні панелі, саме такий тип електропостачання хотіли б мати в домогосподарстві більшість респондентів;
- кожен третій респондент стверджує, що найчастіше енергія з ВДЕ встановлена в інших домогосподарствах; найвищий рівень встановлення ВДЕ в громадах спостерігається в Івано-Франківській та Тернопільській областях (56% та 57% відповідно); водночас, менше 20% встановлено потужностей ВДЕ на об'єктах критичної інфраструктури, фермах та інших

будівлях громад;

- одним з бар'єрів встановлення малої генерації серед населення є недостатнє висвітлення теми ВДЕ в інформаційному просторі: 37% респондентів вважають, що інформація відсутня відносно деяких видів ВДЕ, а 44% населення не можуть знайти інформацію у легкому доступі.

Використання потужностей ВДЕ під час аварійних відключень електроенергії:

- найменше потерпали від відсутності електропостачання мешканці Івано-Франківської, Тернопільської й Одеської областей: від початку російського широкомасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року вони стикалися переважно з одиничними епізодами тривалістю до трьох годин; водночас майже 20% жителів Сумської, Миколаївської та Чернігівської областей не мали електропостачання понад добу в зв'язку з військовими діями;
- значна кількість респондентів (~60%) перечікувала період відсутності електропостачання, не користуючись електроприладами і джерелами електропостачання;
- за результатами дослідження, менше 2% населення використовували відновлювані джерела енергії під час аварійного відключення електропостачання; здебільшого більшість жителів користувались акумуляторами, павербанками та ліхтарями; бензинові або дизельні генератори найбільше використовували жителі Київської області (35%).

Варто зазначити, що в зв'язку з відсутністю масштабних соціологічних досліджень про відновлювані джерела енергії в минулих роках, ми не маємо можливості прослідкувати ставлення українців до ВДЕ в динаміці.

Усе ж відповідно до результатів дослідження можна зробити висновок, що населення України має достатньо позитивну думку щодо розвитку відновлюваних джерел енергії. Однак через брак інформації, а також поточну невизначеність використання відновлюваних джерел енергії не є розповсюдженою практикою.

Усе ж відповідно до результатів дослідження можна зробити висновок, що населення України має достатньо позитивну думку щодо розвитку відновлюваних джерел енергії.

Майже більшість населення переконана, що чисті джерела енергії є ключовим джерелом майбутнього розвитку енергетичної системи України та запорукою підвищення енергетичної безпеки. Настрої українського суспільства ще раз наголошують, що врахування принципів 4-го Енергетичного пакету ЄС у розвитку повоєнної енергетичної системи України є критично важливим компонентом для підвищення енергетичної незалежності України на основі цілісного та системного підходу.

ДОДАТОК. ДЕМОГРАФІЧНІ ПАРАМЕТРИ ВИБІРКИ

Рисунок 29. Демографія: Стать та вік респондентів

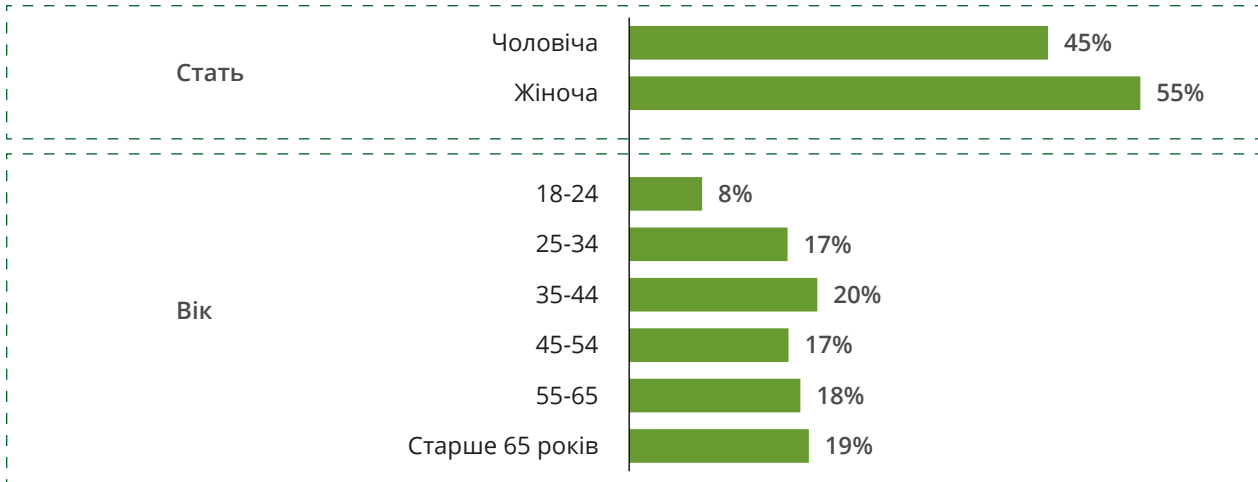
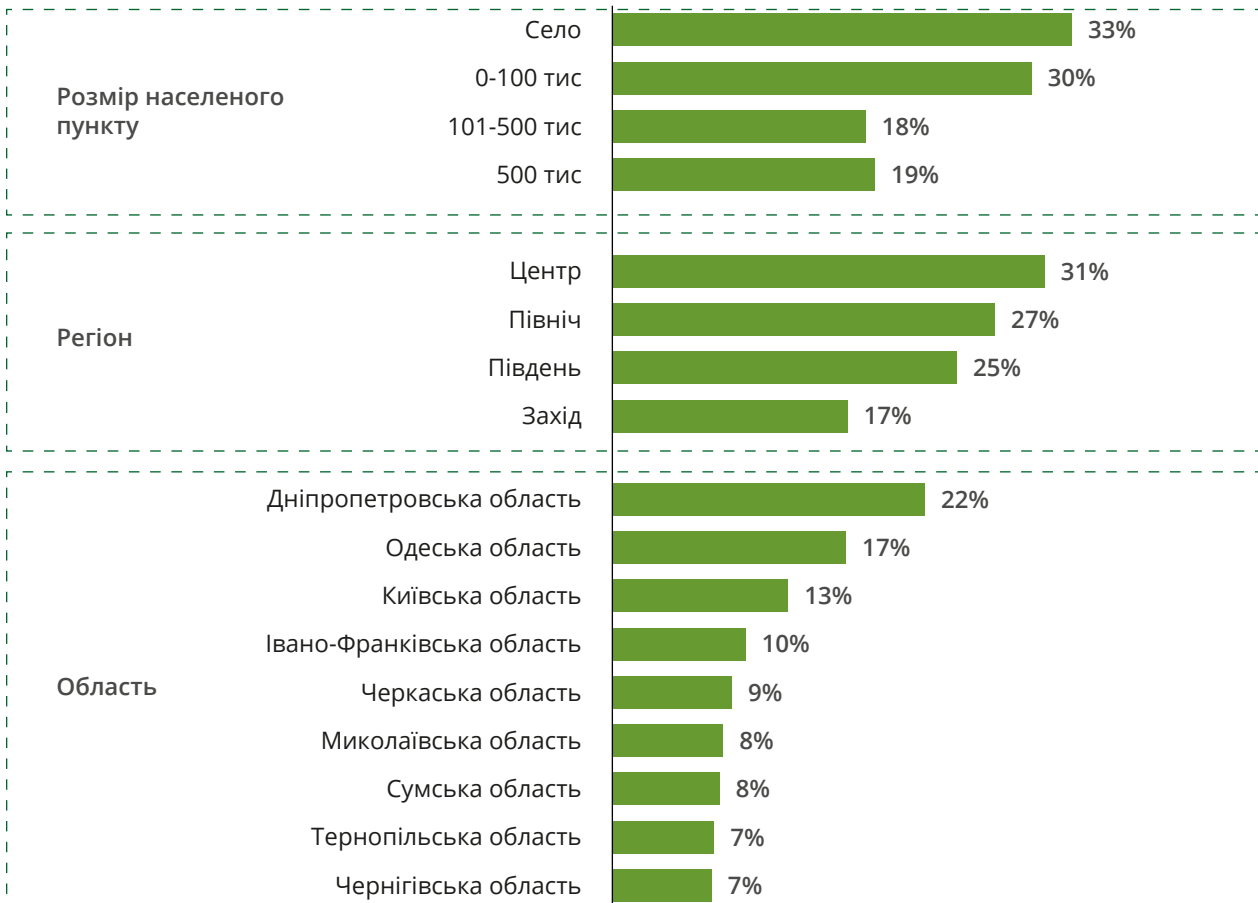
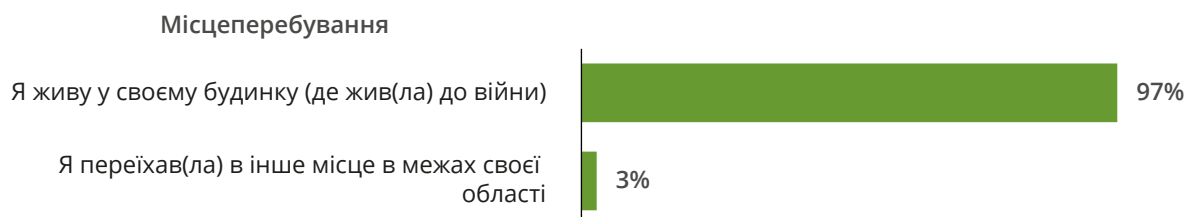
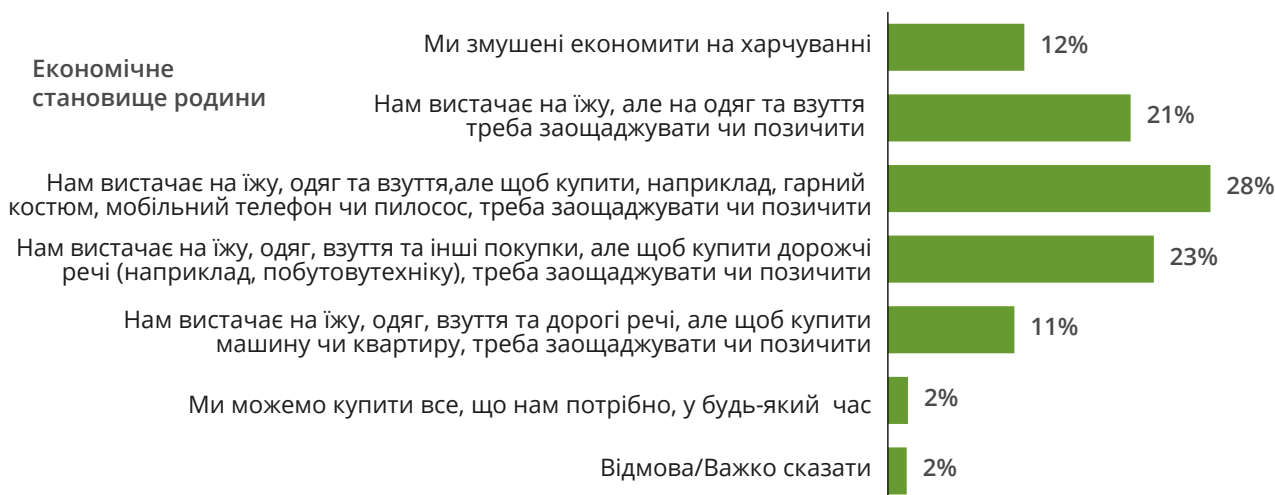

Рисунок 30. Демографія: Розмір населеного пункту, регіон, область проживання респондентів

Рисунок 31. Демографія: Місцеперебування респондентів**Рисунок 32. Демографія: Освіта та зайнятість респондентів****Рисунок 33. Демографія: Економічне становище родини**

Перелік рисунків

Рисунок 1. Наскільки ви ознайомлені з принципом роботи ВДЕ?	9
Рисунок 2. Наскільки ви ознайомлені з принципом роботи ВДЕ? [за областями]	10
Рисунок 3. Наскільки ви ознайомлені з технологіями ВДЕ?	11
Рисунок 4. Наскільки ви ознайомлені з технологіями ВДЕ? [за областями]	12
Рисунок 5. Як ви особисто ставитися до ВДЕ?	14
Рисунок 6. Як ви особисто ставитися до ВДЕ? [за областями]	15
Рисунок 7. Наскільки ви погоджуєтеся з окресленими твердженнями про ВДЕ?	16
Рисунок 8. Наскільки ви погоджуєтеся з окресленими твердженнями про ВДЕ? [за областями]	17
Рисунок 9. Як ви особисто ставитися до малої генерації?	17
Рисунок 10. Як ви особисто ставитися до малої генерації? [за областями]	18
Рисунок 11. Наскільки ви погоджуєтеся з окресленими твердженнями про малу генерацію? ...	19
Рисунок 12. Наскільки ви погоджуєтеся з окресленими твердженнями про малу генерацію? [за областями]	20
Рисунок 13. Як ви вважаєте, чи достатньо є інформації про те, як можна встановити ВДЕ-електростанцію або систему тепlopостачання на основі ВДЕ у власному домогосподарстві?	21
Рисунок 14. Як ви вважаєте, чи достатньо є інформації про те, як можна встановити ВДЕ-електростанцію або систему тепlopостачання на основі ВДЕ у власному домогосподарстві? [за областями]	22
Рисунок 15. Чи хотіли б ви особисто встановити ВДЕ-електростанцію або систему тепlopостачання на основі ВДЕ у своєму домогосподарстві?	23
Рисунок 16. Чи хотіли б ви особисто встановити ВДЕ-електростанцію або систему тепlopостачання на основі ВДЕ у своєму домогосподарстві? [за областями]	24
Рисунок 17. Чи хотіли б ви встановити ВДЕ-електростанцію або системи для тепlopостачання у своєму домогосподарстві за умов, якщо вам надали б на це часткову компенсацію (грошима або обладнанням)?	25
Рисунок 18. Чи хотіли б ви встановити ВДЕ-електростанцію або системи тепlopостачання у своєму домогосподарстві за умов, якщо вам надали б на це часткову компенсацію (грошима або обладнанням)? [за областями]	25

Рисунок 19. Який тип ВДЕ-електростанції або систем тепlopостачання на основі ВДЕ ви встановили б (або уже встановили)?	26
Рисунок 20. Який тип ВДЕ-електростанції або систем тепlopостачання на основі ВДЕ ви б встановили (або уже встановили)? [за областями].....	27
Рисунок 21. Чому ви заперечуєте можливість встановлення ВДЕ-електростанції або системи тепlopостачання на основі ВДЕ у себе вдома?	28
Рисунок 22. Чи встановлено об'єкти ВДЕ у вашій громаді?	29
Рисунок 23. Чи встановлено об'єкти ВДЕ у вашій громаді? [за областями]	29
Рисунок 24. Чи стикалися ви з епізодами відсутності електропостачання за останні півроку (від початку повномасштабного вторгнення)? [за областями].....	30
Рисунок 25. Чи були епізоди відсутності електропостачання пов'язані з воєнними діями в громаді або поруч? [за областями]	31
Рисунок 26. Якими джерелами електропостачання ви користувалися в періоди відсутності електрики?	32
Рисунок 27. Чи користувалися ви енергією ВДЕ-електростанцій під час відключення електропостачання?	33
Рисунок 28. Чи користувалися ви енергією ВДЕ-електростанцій під час відключення електропостачання? [за областями]	33
Рисунок 29. Демографія: Стать та вік респондентів	34
Рисунок 30. Демографія: Розмір населеного пункту, регіон, область проживання респондентів	34
Рисунок 31. Демографія: Місцеперебування респондентів.....	35
Рисунок 32. Демографія: Освіта та зайнятість респондентів.....	35
Рисунок 33. Демографія: Економічне становище родини	36

Перелік таблиць

Таблиця 1. Наскільки ви ознайомлені з принципом роботи ВДЕ? [за статтю та віком]	10
Таблиця 2. Наскільки вам знайомі ці технології ВДЕ? [за статтю та віком]	13
Таблиця 3. Якими джерелами електропостачання ви користувалися в періоди відсутності електрики? [за областями].....	32

екодiя

